

**EVROPSKI UNIVERZITET BRČKO DISTRIKT
BOSNE I HERCEGOVINE
PRAVNI FAKULTET
OPŠTE PRAVO**

**PARNIČNI POSTUPAK U VEZI S NANOŠENJEM
LAKIH TJELESNIH POVREDA**

- DIPLOMSKI RAD -

Mentor:
Doc. dr Milomir Čodo

Student:
Jasminka Ibrahimović
Br. Indeksa 071/15-OP

Brčko, oktobar 2019. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. PARNIČNI POSTUPAK	6
2.1. UPOREDNA ANALIZA PARNIČNIH POSTUPKA U BIH	11
2.2. TUŽBA - POJAM I ELEMENTI	13
3. KRIVIČNOPRAVNI ASPEKTI NANOŠENJA TJELESNIH POVREDA	21
3.1. KRIVIČNO DJELO LAKE TJELESNE POVREDE	21
3.2. UPOREDNA ANALIZA KRIVIČNOG DJELA LAKE TJELESNE POVREDE U BOSNI I HERCEGOVINI	23
4. PARNIČNI POSTUPAK ZBOG NANOŠENJA TJELESNIH POVREDA	26
4.1. NAKNADA ŠTETE I OBLICI ŠTETE	26
4.2. TUŽBA ZA NAKNADU ŠTETE U VEZI S NANOŠENJEM LAKIH TJELESNIH POVREDA	32
4.2.1. TUŽBA ZA NAKNADU ŠTETE	32
4.2.2. PRESUDA	38
5. POVEZANOST KRIVIČNOG I PARNIČNOG POSTUPKA U VEZI S NANOŠENJEM LAKIH TJELESNIH POVREDA	42
5.1. PROVOĐENJE ISTRAGE U KRIVIČNOM POSTUPKU	42
6. SUDSKA PRAKSA U VEZI S KRIVIČNIM DJELOM LAKE TJELESNE POVREDE	45
7. ZAKLJUČAK	50
8. LITERATURA	52
9. PRILOG	54

1. UVOD

Ovaj rad bit će urađen s multidisciplinarnog aspekta jer će biti korištena znanja više nauka i grana prava. Prvenstveno građansko procesno pravo ali i krivično pravo posebni dio.

Građansko procesno pravo je grana prava, a građanski postupak je njen predmet. Kao grana prava, Građansko procesno pravo je skup normi, ustanova i propisa povezanih u jednu logičku cjelinu. Građanski postupak se sastoji od sistema radnji koje se nazivaju procesnopravnim radnjama. Postoji više vrsta građanskih postupaka, od kojih su se neki razvili u samostalne građanske postupke. To su: parnični, vanparnični i izvršni postupak.

Krivično pravo je jedna od najstarijih grana prava. Krivično pravo kao određena grana prava predstavlja sistem pravnih pravila (normi) kojima se u pojedinoj državi uređuje zaštita određenih interesa dominantnih političkih struktura i bitnih kulturnih vrijednosti od ponašanja pojedinaca kojima se ti interesi i vrijednosti vrijeđaju ili ugrožavaju. Ova zaštita ostvaruje se utvrđivanjem koja ljudska ponašanja predstavljaju krivična djela i propisivanjem krivičnih sankcija koje se primjenjuju na učinioce takvih djela. Posredstvom krivičnog prava štite se i određene opšte kulturne vrijednosti cjelokupne ljudske zajednice, koje su našle svoj izraz i u međunarodnim aktima, kao što su: Povelja UN, Univerzalna deklaracija o pravima čovjeka, brojne multilateralne konvencije, i sl.

Krivično pravo, s jedne strane možemo shvatiti kao jednu granu pozitivnog zakonodavstva određene države, a s druge, kao posebnu naučnu disciplinu¹, koja ima svoj predmet i metod.

Svaka država, smatrajući kriminalitet kao štetnu i opasnu društvenu pojavu, preduzima razne mjere za suzbijanje ove pojave.

Povezanost krivičnog prava s drugim granama prava proističe iz okolnosti da se krivična djela javljaju u raznovrsnim društvenim sferama i djelatnostima, koje su uređene pravilima drugih grana prava i kojima faktički krivično pravo pruža odgovarajući stepen zaštite. U tom kontekstu možemo navesti shvatanje prema kom se „... kazneno pravo iscrpljuje u sankcioniranju normi drugih grana prava. Još je Rousseau zaključio da su „kazneni zakoni u svojoj biti manje posebna

¹Pravna enciklopedija, IŠKRO, Savremena administracija, Beograd, 1979, str. 603.

vrsta zakona nego sankcija svih drugih“, te je to i „navelo Bindinga da utvrdi kako kazneno pravo ima akcesorni karakter“.²

Tema diplomskog rada „Parnični postupak u vezi s nanošenjem lakih tjelesnih povreda“ obrađena je kroz poglavlja na način da je prvo obrađen parnični postupak, zakonom je regulisan parnični postupak na području Brčko distrikta BiH, zatim je opisan detaljan tok parničnog postupka, kao i analiza parničnog postupka u Bosni i Hercegovini.

Imajući u vidu da parnični postupak nastaje podnošenjem tužbe, kao jedna od obrađenih oblasti u ovom diplomskom je tužba, na način da je opisan detaljan opis tužbe, sadržaj i elementi tužbe, te obrađene vrste tužbi.

Cilj ovog rada jeste, između ostalog, prikazati tužbu kakva ona treba biti da bi sud po njoj mogao postupati te nesmetano raspravljati i odlučivati. S tim u vezi, objašnjen je pojam i pravna priroda tužbe, njena forma i sadržaj, kako obligatorna tako i fakultativna, vrste tužbi, njihove karakteristike, podizanje i tok parničnog postupka kao i primjer presude kojom se usvaja tužbeni zahtjev.

U prvom poglavlju ovog rada obrađen je parnični postupak i opšta razmatranja parničnog postupka, zatim u podnaslovu obrađena je tema uporedna analiza parničnih postupaka u Bosni i Hercegovini i na kraju kao podnaslov obrađena je tema tužba, pojam i elementi tužbe. Za izradu ovog dijela diplomskog rada korištena je literatura: Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH, Zakon o parničnom postupku pred sudom Bosne i Hercegovine, Zakon o parničnom postupku Federacije, Zakon o parničnom postupku Republike Srpske, Građansko pravo „Uvod u građansko pravo“ autora Ilije Babića.

U drugom poglavlju ovog diplomskog rada obrađena je tema Krivično-pravni aspekti nanošenja tjelesnih povreda u kojem su obrađene teme kao podnaslovi: Krivično djelo lake tjelesne povrede, Uporedna analiza krivičnog djela lake tjelesne povrede u Bosni i Hercegovini.

U trećem poglavlju ovog diplomskog obrađena je tema Parnični postupak zbog nanošenja tjelesnih povreda u kojem su obrađene teme kao podnaslovi: Naknada štete i oblici štete, tužbe za naknadu štete u vezi s nanošenjem lakih tjelesnih povreda, tužba za naknadu štete u kojem dijelu je obrađen kompletan parnični postupak od podnošenja tužbe do donošenja presude. Za

²Prof.dr.sc. Petar Novoselec, prof. dr.sc. Igor Bojanić, Opći dio kaznenog prava, četvrto, izmijenjeno izdanje, Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet, Zagreb, 2013, str. 9-10.

izradu ovog dijela diplomskog rada korištena je literatura: Krivični zakon Brčko distrikta BiH, Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH i Zakon o obligacionim odnosima.

Nanošenje lakih tjelesnih povreda je kao krivično djelo propisano Krivičnim zakonom Brčko distrikta BiH, te je u diplomskom radu kao posebna oblast obrađeno ovo krivično djelo kao naknada štete onome kome je nanesena laka tjelesna povreda, te navedeni primjeri sudske prakse.

U četvrtom poglavlju obrađena je tema povezanost krivičnog i parničnog postupka u vezi s nanošenjem lakih tjelesnih povreda, a kao literatura korišten je Krivični zakon Bosne i Hercegovine, Krivični zakon Federacije BiH i Krivični zakon Republike Srpske.

2. PARNIČNI POSTUPAK

Parnica je procesno stanje ili odnos koji nastaje između stranaka i suda kada je tužba, kojom je tužitelj pokrenuo parnični postupak, dostavljena tuženom, kako bi sud nakon provedenoga postupka odlučio o osnovanosti tužbenoga zahtjeva za pružanje određene pravne zaštite subjektivnim građanskim pravima za koja tužitelj tvrdi da su povrijeđena ili ugrožena. U trenutku dostave tužbe tuženom parnica počinje teći, dakle dolazi do litispendencije (*lis pendet*). Ona traje do pravosnažnog okončanja postupka.

Budući da je rimsko pravo izvor današnjeg „civilnog prava“, kao i uvod u savremeno građansko pravo, put u bogatu antičku riznicu i posezanje za pravnim pojmovima i rješenjima tog vremena, čini se neminovnim. Još je Celz, onaj isti pravnik koji je pravo odredio kao „umjetnost dobrote i pravde“, tužbu definisao kao mogućnost da putem suda zahtijevamo ono pravo koje nam pripada. Koliki je značaj tužbe vidi se već iz etimologije: riječ **actio potiče od ago, agere što znači, ne samo tužiti, već raditi, činiti uopšte.**³

Parnični postupak pokreće se tužbom. Tužba je prema tome, parnična radnja kojom se daje impuls za vođenje parnice. Ona je rezultat stranačke dispozicije. Tužbu podnosi tužilac - actor. Bez tužbe nema parnice. **Nemo iudex sine actore.**⁴

Parnični postupak u Brčko distriktu BiH se vodi po pravilima Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH.

Zakonom o parničnom postupku Brčko distrikta BiH⁵, određuju se pravila postupka na osnovu kojih Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine raspravljaju i odlučuju u građansko-pravnim sporovima, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljani u postupku. Sud u postupku primjenjuje materijalno pravo po vlastitoj ocjeni i nije vezan za navode stranaka u pogledu materijalnog prava.

³O. Stanojević, Rimsko pravo, Srpsko Sarajevo, 2000, str. 156.

⁴S. Triva, Građansko procesno pravo, Zagreb, 1972, str. 310.

⁵Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj: 28/18)

Stranke mogu slobodno raspolagati zahtjevima koje su stavile u toku postupka. O postavljenom tužbenom zahtjevu sud odlučuje u pravilu, na osnovu usmenog, neposrednog i javnog raspravljanja. U toku parničnog postupka, svaka stranka ima pravo da se izjasni o prijedlozima i zahtjevima protivne stranke.

U parničnom postupku sud je, u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca vezan za pravosnažnu presudu krivičnog suda kojom se optuženi oglašava krivim.

Stvarna nadležnost suda, znači da je sud kome je dostavljena tužba nadležan da odlučuje o postavljenom tužbenom zahtjevu, Zakonom o parničnom postupku Brčko distrikta BiH je propisano da Osnovni sud Brčko distrikta BiH ima opću stvarnu nadležnost.

Mjesna nadležnost suda znači da je sud kome je dostavljena tužba mjesno nadležan da odlučuje o postavljenom tužbenom zahtjevu, opšta mjesna nadležnost Osnovnog suda Brčko distrikta BiH je ako tuženi ima prebivalište ili boravište na području Brčko distrikta BiH.

Sposobnost lica da bude stranka u postupku priznata je svim fizičkim i pravnim licima koji po pravilima materijalnog prava mogu biti nosioci prava i obaveza -može izuzetno i oblici udruživanja koji nemaju stranačku sposobnost ako ispunjavaju bitne uslove za sticanje stranačke sposobnosti i raspolazu imovinom na koju se može sprovesti izvršenje.⁶

Fizička lica to svojstvo stiču u momentu rođenja, a izuzetno već od momenta začeca pod uslovom da se dijete rodi živo (pravo naslijeđa priznato je djetetu koje je u momentu otvaranja naslijeđa bilo začeto, pod uslovom da se živo rodi). Stranačku sposobnost imaju pravna lica: država BiH, entiteti-Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska, Brčko distrikt BiH, svih deset kantona, opštine, privredna društva, agencije kojima je to svojstvo priznato materijalnopravnim propisom i dr.

Pravno lice gubi svojstvo stranke brisanjem upisa u registru pravnih lica.

Tužba je pretpostavka za donošenje sudske odluke, ali ona nije sama podloga za donošenje odluke u sporu već je to osim nje i cjelokupni rezultat raspravljanja (**da mihi factum, dabo tibi ius**).⁷

⁶Modul 2 Građanska oblast, Bogdanka Dabić Jovičić, Sarajevo, 2009, str. 43.

⁷B. Kandare; J. Čizmić, Priručnik iz građanskog parničnog procesnog prava, Mostar, 1996, str. 105.

Nakon prijema tužbe, sud ispituje da li je stvarno i mjesno nadležan za odlučivanje o postavljenom tužbenom zahtjevu te nakon toga, tužbu sa svim dokazima dostavlja tuženom na odgovor, na koji je tuženi dužan da u roku od 30 dana od dana prijema dostavi odgovor na tužbu.

Kad tuženi, kome je uredno dostavljena tužba u kojoj je tužilac predložio donošenje presude zbog propuštanja, ne dostavi pismeni odgovor na tužbu u zakonskom roku, sud će donijeti presudu kojom se usvaja tužbeni zahtjev (presuda zbog propuštanja), osim ako je tužbeni zahtjev očigledno neosnovan.

Ukoliko tuženi u ostavljenom roku dostavi odgovor na tužbu, sud će u zakonom propisanom roku, zakazat pripremno ročište i tužitelju dostavit odgovor na tužbu koji je dostavljen od strane tuženog.

Na pripremnom ročištu, stranke su dužne predložiti sve dokaze koje namjeravaju izvesti na ročištu za glavnu raspravu.

Nakon zaključenja pripremnog ročišta, stranke mogu predložiti samo onaj dokaz za koji dokažu da nisu znale u momentu održavanja pripremnog ročišta.

Zaključenjem pripremnog ročišta, određuje se ročište za glavnu raspravu i dokazi koji će biti izvedeni na ročištu za glavnu raspravu.

Dokazi koji se mogu predlagati su: uvid i čitanje isprava, saslušanje svjedoka na okolnosti iz tužbe ili odgovora na tužbu, uviđaj na licu mjesta kako bi se pravilno utvrdilo činjenično stanje te vještačenje iz određenih oblasti kao vještačenje po vještaku medicinske struke radi utvrđenja naknade nematerijalne štete, što se posebno odnosi na utvrđenje trajanja fizičkih bolova kao i pretrpljeni strah.

Nakon izvođenja svih predloženih dokaza, sud zaključuje glavnu raspravu i u zakonom određenom roku, donosi presudu o postavljenom tužbenom zahtjevu.

Ukoliko tuženi do zaključenja glavne rasprave prizna tužbeni zahtjev, sud će bez daljnjeg raspravljanja donijeti *presudu na osnovu priznanja*.

Ukoliko se tužilac do zaključenja glavne rasprave odrekne tužbenog zahtjeva, sud će bez daljnjeg raspravljanja donijeti presudu kojom odbija tužbeni zahtjev *presuda na osnovu odricanja*.

Redovan pravni lijek

Protiv presude koju je donio Osnovni sud Brčko distrikta BiH, nezadovoljna stranka ima pravo žalbe u zakonom propisanom roku, koja se putem Osnovnog suda Brčko distrikta BiH podnosi Apelacionom sudu Brčko distrikta BiH. Presuda se može pobijati iz sljedećih razloga: zbog povrede odredaba parničnog postupka, zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, zbog pogrešne primjene materijalnog prava⁸.

Presuda na osnovu priznanja i presuda na osnovu odricanja mogu se pobijati zbog povrede odredaba parničnog postupka ili zbog toga što je izjava o priznanju, odnosno o odricanju data u zabludi ili pod uticajem prinude ili prevare.

Neblagovremenu, nepotpunu ili nedozvoljenu žalbu odbacit će Apelacioni sud rješenjem, ako to nije učinio Osnovni sud.

Drugostepeni-Apelacioni sud može u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave: odbaciti žalbu kao neblagovremenu, nepotpunu ili nedopuštenu, odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu, ukinuti prvostepenu presudu i uputiti predmet Osnovnom sudu na ponovno suđenje, ukinuti prvostepenu presudu i odbaciti tužbu ili preinačiti prvostepenu presudu.

Nakon donošenja odluke po žalbi, prvostepena presuda je pravosnažna, ukoliko stranka dobrovoljno ne ispuni obavezu na koju glasi presuda, na osnovu presude može se pokrenuti izvršni postupak radi provođenja izvršenja na koje glasi presuda.

Vanredni pravni lijekovi

Pravilo je parničnog postupka da se sudska odluka nakon što je stekla pravomoćnost ne može više pobijati i da se postupak koji je takvom odlukom pravomoćno završen ne može ponoviti.

⁸Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj: 28/18), član 317.

Institut pravomoćnosti temelji se na potrebi da se postigne izvjesnost u pitanju postajanja subjektivnih prava povodom kojih je došlo do parnice. Ipak ne u stepenu da se tačnost odluke kojom je spor okončan ne može nikad dovesti u pitanje. Interesi stranaka, na koji se odnosi sudska odluka kroz procesne mogućnosti traže uklanjanje odluka koje vrijeđaju subjektivna građanska prava. U tom cilju u parničnom postupku trebaju da posluže vanredni pravni lijekovi kao pravna sredstva kojima se pod propisanim uslovima omogućuje ispitivanje pravomoćne odluke.

U parničnoj regulativi BiH vanredni pravni lijekovi su revizija i ponavljanje postupka. Vanrednim pravnim lijekom stranka traži od nadležnog suda da ukine ili preinači pravomoćnu sudska odluku za koju tvrdi da je za nju nepovoljna jer je nezakonita i da se sporna stvar ponovo raspravi i donese nova meritorna odluka u skladu sa stvarnim stanjem i zakonom. Potreba za ponovnim raspravljanjem glavne stvari odnosno za ponavljanjem postupka izazvala je nepravilna odluka suda u takvom stepenu da je uperena protiv svrhe parničnog postupka, koja se sastoji u tome da sud pruži zaštitu povrijeđenim i ugroženim subjektivnim pravima. Pravo koje je strankama dato da pobijaju pravomoćne odluke ne znači da se svaka pravomoćna odluka može napasti niti znači da se ona može napadati zbog svake nepravilnosti. U suprotnom institutu pravomoćnosti oduzela bi se svaka pravna vrijednost. Stoga procesni zakoni ograničavaju uslove pod kojima su ti pravni lijekovi dopušteni. Ograničenja su u svrhu ostvarenja ekonomičnosti i sigurnosti pravne zaštite. Pravo na izjavljivanje vanrednog pravnog lijeka je vremenski ograničeno strogim prekluzivnim rokovima time ustupajući prostor načelu pravne sigurnosti. Stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu u roku koji je propisan zakonom.

Revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi 50.000 KM. Izuzetno, sud može dopustiti reviziju u svim predmetima, ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima. O reviziji odlučuje revizijsko vijeće Apelacionog suda sastavljeno od trojice sudija koji nisu učestvovali u odlučivanju po žalbi.

2.1. UPOREDNA ANALIZA PARNIČNIH POSTUPAKA U BOSNI I HERCEGOVINI

Bosna i Hercegovina sastoji se iz dvije administrativne jedinice: Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te Brčko distrikta BiH, koji ima poseban status i ne pripada nijednom entitetu⁹.

S obzirom na navedeno, parnični postupak u Bosni i Hercegovini se vodi po pravilima Zakona o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine, Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, Zakona o parničnom postupku Republike Srpske i Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH.

Parnični postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine se vodi po pravilima Zakona o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine¹⁰ u rješavanju imovinskih sporova između države Bosne i Hercegovine i entiteta, između države i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, između entiteta, između entiteta i Brčko distrikta i između institucija Bosne i Hercegovine koje vrše javna ovlaštenja.

Ako Sud Bosne i Hercegovine zbog isključenja ili izuzeća sudija ne može postupati, Sud će cijeliti mjesto prebivališta tuženika i obavijestiti o tome Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovni sud Republike Srpske ili Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji će odrediti da u tom predmetu postupa drugi nadležni sudija.

Parnični postupak u entitetu Federacije Bosne i Hercegovine se vodi po pravilima Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine¹¹.

U prvostepenom postupku stvarnu nadležnost za vođenje parničnih postupaka imaju općinski sudovi koji su mjesno nadležni za područje na kojem tuženi ima prijavljeno prebivalište ili boravak, odnosno prijavljeno sjedište.

U drugostepenom postupku po žalbi odlučuju kantonalni sudovi koji su stvarno nadležni za područje kantona na kojem se nalazi općinski sud. Revizija kao vanredni pravni lijek se podnosi Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji je stvarno nadležan za donošenje odluke

⁹Ustav Bosne i Hercegovine, Sarajevo, OHR, Office of the High Representative

¹⁰Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 94/16)

¹¹Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH broj 53/03)

po izjavljenim revizijama protiv odluka svih deset kantona na području Federacije Bosne i Hercegovine.

Parnični postupak u entitetu Republika Srpska se vodi po pravilima Zakona o parničnom postupku Republike Srpske¹².

U prvostepenom postupku stvarnu nadležnost za vođenje parničnih postupaka imaju osnovni sudovi koji su mjesno nadležni za područje na kojem tuženi ima prijavljeno prebivalište ili boravak, odnosno okružni privredni sudovi za pravna lica na kojem području imaju prijavljeno sjedište. U drugostepenom postupku po žalbi odlučuju okružni sudovi koji su stvarno nadležni za područje na kojem se nalazi osnovni sud. Revizija kao vanredni pravni lijek se podnosi Vrhovnom sudu Republike Srpske koji je stvarno nadležan za donošenje odluke po izjavljenim revizijama

Parnični postupak u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine se vodi po pravilima Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH¹³.

U prvostepenom postupku Osnovni sud Brčko distrikt BiH mjesno je nadležan za teritoriju opštine Brčko distrikta BiH. Osnovni sud Brčko distrikta BiH stvarno je nadležan za sve prvostepene sporove kao sud opšte – univerzalne nadležnosti. Mjesno nadležan je za sve predmete u kojima tuženi ima prijavljeno prebivalište ili boravak, odnosno za pravna lica koja imaju prijavljeno sjedište na teritoriji Brčko distrikta BiH.

Apelacioni sud Brčko distrikta BiH nadležan je da odlučuje o redovnim pravnim lijekovima izjavljenim na odluke Osnovnog suda Brčko distrikta BiH, vanrednim pravnim lijekovima izjavljenim na pravosnažne sudske odluke.

Pravila parnične procedure osiguravaju strankama pravo da svojim dispozicijama provociraju suđenje o zakonitosti sporne odluke pred najvišim sudom koristeći se revizijom kao vanrednim pravnim lijekom protiv odluka u kojima je postupak pravomoćno završen u drugom stepenu.

Institut revizije ima opsežne izmjene u odnosu na regulativu sadržanu u ranijim zakonima. Promjena se odnosi na: novčani cenzus – Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH u članu 359 stavovi 2 i 3 propisuju znatno oštrije kriterije za izjavljivanje revizije (novčani cenzus

¹²Zakon o parničnom postupku Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske broj 28/13)

¹³Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj 28/18)

preko 50.000 KM) u odnosu na Zakone o parničnim postupcima entiteta i pred Sudom BIH (taj cenzus je preko 10.000 KM), odluke protiv kojih se može izjaviti, razloge protiv kojih se može izjaviti, nadležnost i postupak povodom revizije, rok za odgovor na reviziju (neobavezujući) dostava odgovora na reviziju revidentu, vezanosti razloga za postupanje pred drugostepenim sudom, odluke povodom revizije (vrste i dejstva tih odluka), dostavljanje odluka. Revizijski sud odnosno revizijsko vijeće može ukinuti odluku i vratiti predmet na ponovni postupak. Međutim, kada to čini onda ukida samo odluku drugostepenog suda odnosno drugostepenog vijeća (a ne možda i odluku prvostepenog suda odnosno prvostepenog vijeća) i vraća predmet na ponovni postupak tom drugostepenom sudu odnosno drugostepenom vijeću (istom ili drugom vijeću odnosno drugom nadležnom sudu).

Pravni koncept parničnog zakonodavstva koji se primjenjuje u Bosni i Hercegovini je utemeljen prvenstveno na raspravnom načelu.

Zakoni o parničnom postupku koji se primjenjuju u osnovi sadrže jednoobrazna rješenja za vanredne pravne lijekove, međutim u svemu tome valja uvažavati specifičnosti u odnosu na svaki od pomenutih zakona.

2.2. TUŽBA - POJAM I ELEMENTI

Parnični postupak pokreće se tužbom. Tužba je prema tome, parnična radnja kojom se daje impuls za vođenje parnice. Ona je rezultat stranačke dispozicije. Tužbu podnosi tužilac - actor. Bez tužbe nema parnice. **Nemo iudex sine actore.**¹⁴ Tužba je po svojoj prirodi stranačka parnična radnja, a ne pravni posao građanskog prava.

Njena se dopuštenost, kao i uslovi za njenu punovažnost, formu, sadržaj i dejstvo, ocjenjuju prema pravilima procesnog, a ne građanskog prava.

Isto iznosi i Poznić, dodajući ovoj tvrdnji i činjenicu da povoljna presuda kojoj tužilac teži nije rezultat tužbe, nego rasprave.¹⁵

¹⁴S. Triva, Građansko procesno pravo, Zagreb, 1972, str. 310.

¹⁵B. Poznić, Građansko procesno pravo, Beograd, 1980, str. 184.

Tužba je zahtjev koji se podnosi sudu radi rješavanja građanskopravnog spora iz ličnih, porodičnih, radnih, privrednih, imovinskopravnih i drugih građanskopravnih odnosa.

Tužba je inicijalna parnična radnja tužioca kojom se pokreće prvostepeni parnični postupak. Tužbe mogu podnositi kako fizička, tako i pravna lica (tužioci).

Posmatrano u formalnom smislu, tužba je pismeno u kome je sadržana tužbena parnična radnja. U jednoj tužbi shvaćenoj u formalnom smislu, može biti sadržano više tužbi u materijalnom smislu, odnosno više zahtjeva za pružanje pravne zaštite uperene protiv istog ili različitih tuženih od strane jednog ili više tužilaca.

I cilj za kojim tužilac teži svojom tužbom može biti materijalan i procesni. Materijalni cilj tužbe postignut je kada tužitelj ostvari svoj materijalno-pravni zahtjev prema tuženom ili kada sud utvrdi sadržaj i obim njegovog subjektivnog građanskog prava u odnosu na tuženog.¹⁶

Procesni cilj tužbe je postignut kada tužitelj izdejtvuje od suda odluku (presudu) kojom se potvrđuje njegovo pravo na prinudno ostvarenje kakvog materijalno-pravnog zahtjeva prema tuženom ili odluku (presudu) kojom sud utvrđuje da postoji ili ne postoji između njega i tuženog stanoviti građanskopravni odnos.

Materijalni cilj ne odgovara uvijek procesnom cilju tužbe, odnosno, jedan od njih se može ostvariti a drugi izostati. Tako će materijalni cilj biti ostvaren dok će procesni izostati ukoliko tuženi, nakon podignute tužbe, a prije odluke suda o istoj, udovolji zahtjevu tužbe.

U materijalnom smislu, tužba je parnična radnja koja sadrži zahtjev za pružanje pravne zaštite određenog sadržaja.

U formalnom smislu, tužba je pismeno u kome je sadržana tužbena parnična radnja – podnesak, ili zapisnik koji podnesak zamjenjuje. Tužbom se ostvaruje pravo na pravnu zaštitu i s obzirom na njen cilj – ona je ofanzivna, a s obzirom na pravnu zaštitu – ona je dispozitivna (jer sadrži izjavu volje tužioca upućenu sudu – da sud pokrene postupak i izrekne traženu zaštitu) i radnja koja sadrži zahtjev za presudu. Sadržaj tužbenog podneska određen je zakonom i, pored tužbe, može da sadrži i druge parnične i materijalnopravne radnje tužioca (prijedlog za obezbjeđenje dokaza; zahtjev za izdavanje privremene mjere obezbjeđenja; zahtjev za obezbjeđenje parničnih troškova; zahtjev za dosudu troškova postupka itd.) ili izjavu umješaka o miješanju u parnicu.

¹⁶S. Kamhi, Građanski sudski postupak, Sarajevo, 1961, str. 301.

Vrste tužbi

Prema osnovnoj podjeli, a s obzirom na pravne norme od čije primjene zavisi osnovanost zahtjeva za pružanje određene pravne zaštite, tužbe se dijele na građanskopravne i procesnopravne.

S obzirom na prirodu materijalno-pravnog odnosa povodom koga se pravna zaštita traži, može se govoriti o stvarnoj, tražbenoj, nasljednoj ili nekoj drugoj vrsti tužbe, ali ova je podjela napuštena u savremenom procesnom pravu.

Međutim, najčešći kriterij za podjelu tužbi je sadržaj pravne zaštite koja se njima traži. Prema ovom kriteriju tužbe mogu biti kondemnatorne ili obavezujuće, deklaratorne ili utvrđujuće i konstitutivne ili preobražajne. Ova trojna podjela je danas skoro opšteprihvaćena u nauci:

- za osudu na činidbu (kondemnatorna),
- za utvrđivanje (deklarativna) i
- za pravnu promjenu (preobražajna, konstitutivna).

Međutim, ima i izuzetaka. Tako na primjer, prof. Goldschmidt formuliše četvrtu vrstu tzv. tužbi za izdavanje naredbe nekom drugom državnom organu -Anordnungsklage – ali, ipak, i ovdje se u stvari radi bilo o kondemnatornim, bilo o konstitutivnim tužbama, jer je odluka suda, kao što je slučaj u pogledu onih koje dolaze kao rješenje zahtjeva iznijetih u ovim tužbama, sadrže i naredbu za fakticiranje, upravljena kako na državne organe tako i na privatna lica.

Deklarativnom tužbom tužilac traži da sud utvrdi postojanost (pozitivna), odnosno nepostojanost (negativna) jednog pravnog odnosa. Pored toga, kao predmet utvrđenja spominje se u zakonu i pravo, ali ovo razlikovanje ne povlači i razliku u postupku. Odnos koji više ne postoji može biti predmet utvrđenja samo ako je njegovo ranije postojanje osnov za neki zahtjev u sadašnjosti. Tužilac ne može tražiti da se kao postojeći ili kao nepostojeći utvrdi odnos koji će nastati u budućnosti. Utvrđenje pravnih činjenica, npr. da je jedna stranka uputila izjavu određenog sadržaja, ne može se tužbom zahtijevati. Jedan izuzetak od ovog pravila predstavlja tužba za utvrđenje istinitosti isprave¹⁷.

¹⁷M. Živanović, Tužba za utvrđenje u parničnom postupku, Banja Luka, 1991, str. 32.

Stranke u parnici po tužbi za utvrđenje ne moraju uvijek biti subjekti materijalnopravnog odnosa koji je predmet utvrđenja. Kao primjer može se navesti tužba koju jedan povjerilac u toku stečajnog postupka podiže radi utvrđenja postojanja svoga potraživanja protiv drugog. Zakon ograničava mogućnost deklarativne tužbe na situacije u kojima tužilac ima pravni interes za pravnosnažno utvrđenje postojanja, odnosno nepostojanja pravnog odnosa. U nauci se uzima da takav interes postoji naročito kad se pravni položaj tužioca pokazuje kao neizvjestan u odnosu prema tuženom, a potreba za otklanjanjem ove neizvjesnosti se pokazuje kao opravdana.

Deklarativna tužba ima prema kondemnatornoj iz istog odnosa supsidijaran karakter, tj. ako se može podnijeti ova druga (ako je pravo na činidbu dospjelo), onoj prvoj nema mjesta. Postojanje pravnog interesa za deklarativnu tužbu je procesna pretpostavka, na koju sud mora paziti u toku cijelog postupka. On odbacuje tužbu ako nađe da tužiocu nedostaje interes za utvrđivanje.

Na osnovu kondemnatorne tužbe sud može donijeti kondemnatornu presudu ako se njome prihvata kondemnatorni zahtjev. Takva presuda je podobna za izvršenje jer ima sve elemente izvršnog naslova.¹⁸

Tužba za preinačenje pravne situacije (pravopreinačavna, pravoostvarujuća, konstitutivna tužba) je tužba kojom tužilac tvrdi da mu pripada pravo da određenu pravnu situaciju promijeni (preobražajno pravo, pravo na pravnu promjenu) i zato traži od suda da on svojom odlukom promijeni postojeći građanskopravni odnos.¹⁹

Preobražajnom tužbom tužilac ostvaruje jedno svoje pravo na pravnu promjenu, koja se, po zakonu, može ostvariti samo presudom. Kao primjeri mogu se navesti tužba za poništaj ugovora, tužba za povećanje iznosa izdržavanja određenog presudom, tužba kojom povjerilac od suda traži određivanje vremena ispunjenja obaveze itd.

Tužba treba sadržavati određeni zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja (tužbeni zahtjev), činjenice na kojima tužilac taj zahtjev zasniva, dokaze kojima se ove činjenice utvrđuju, kao i druge podatke koje mora sadržavati svaki podnesak. Kad nadležnost ili sastav suda zavisi od vrijednosti predmeta spora, a ovaj se ne odnosi na novčani iznos, tužilac je dužan

¹⁸J. Čizmović, op. cit., str. 22.

¹⁹G. Stanković, op.cit., str. 346.

označiti tu vrijednost u tužbi. Podnošenjem tužbe sudu prekida se tok zastarjelosti potraživanja. Vrijeme podnošenja tužbe sudu mjerodavno je za ocjenu nadležnosti.

Sadržaj tužbe

Zakon o parničnom postupku propisuje formu i sadržaj tužbe koji moraju biti ispunjeni da bi se postupak punovažno započeo, nastavio i okončao. Tužba je, podnesak, Tužba je pismeno, pismena radnja.

Tužbeno pismo mora da ima i može da ima određen sadržaj, te se stoga i razlikuje obavezni i fakultativni sadržaj tužbenog pismena.²⁰

U tužbi se, pored elemenata koji sadrži svaki podnesak, iznose: činjenice na kojima se zasniva zahtjev (činjenični osnov); dokazi kojima se može provjeriti istinitost iznijetih činjenica, kao i zahtjev za presudu – tužbeni zahtjev, kako u pogledu glavne stvari (osuda na potraživanje – činidbu, utvrđenje ili pravno preinačenje), tako i u pogledu sporednih traženja (kamata; ugovorna kazna; penali.).

Tužba mora sadržavati:

- osnov za nadležnost
- vrijednost spora
- pravni osnov
- činjenice
- dokaz
- tužbeni zahtjev

Sud nije vezan za pravni osnov tužbenog zahtjeva.

Sud će postupiti po tužbi i kad tužilac nije naveo pravni osnov tužbenog zahtjeva.²¹

²⁰G. Stanković, op. cit., str. 330.

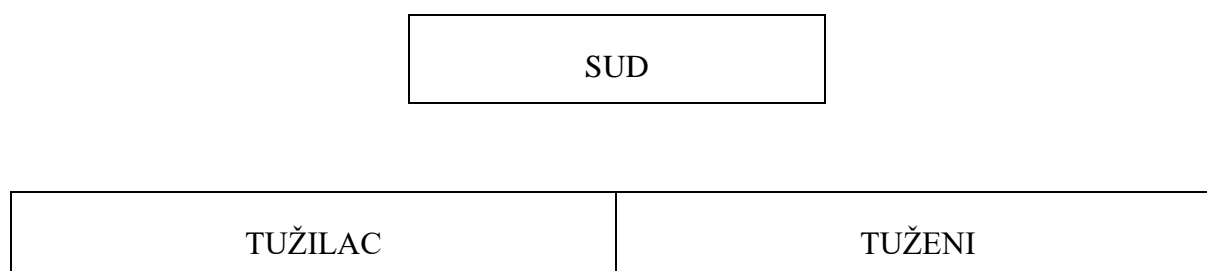
²¹Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH, čl. 53.

U ranijim zakonima, tužba je bila forma na osnovu koje se pokretao postupak pa je bilo dosta slučajeva u kojima se iz tužbe nije moglo utvrditi ko su stranke, kao ni ostali bitni elementi na osnovu kojih je sud donosio odluku.

Tužilac koji ima boravište ili prebivalište, odnosno sjedište u inostranstvu, dužan je da u tužbi imenuje punomoćnika za primanje pismena. A ukoliko to ne učini tužba se odbacuje. U tužbi tužilac nije obavezan da navede i svoje pravno shvatanje o tužbenom zahtjevu (pravni osnov), a kad ga navede – sud njime nije vezan. Tužbom se određuju i granice raspravljanja, izviđanja i odlučivanja. Tužba se podiže kod nadležnog suda. Njenim podizanjem nastupaju određena procesnopravna i materijalnopravna dejstva, odnosno ta dejstva nastaju i dostavljanjem tužbe tuženom. Tužba se može povući i preinačiti, dopuniti i ispraviti (precizirati), a tužilac se može odreći tužbenog zahtjeva u kom slučaju se ex lege tužba smatra povučenom (fikcija o povlačenju tužbe; tzv. kvalifikovano povlačenje – za razliku od običnog).

Tužilac se obraća sudu sa zahtjevom da sud donese odluku kojom tužitelju pruža određenu pravnu zaštitu, u odnosu na tuženog za koga tvrdi da se prema njemu nalazi u određenoj građanskopravnoj obavezi koju neće da dobrovoljno ispuni ili u odnosu na koga tvrdi da je u svoju korist tražio autoritativno utvrđenje sadržaja nekog pravnog odnosa ili proizvođenje neke promjene u pravnim odnosima. Podnošenjem tužbe zasniva se dvostrani procesni odnos između tužitelja i suda, a dostavljanjem tužbe tuženom zasniva se trostrani procesni odnos. Stranke u parnici označavaju se kao tužilac i tuženi.

Odnosi stranaka i suda:

- tužilac-stranka koja traži zaštitu svog prava,

- tuženi-stranka prema kojoj se taj zahtjev ostvaruje.
- 1) Izuzetak od pravila da se parnica pokreće kada postoje suprotni interesi stranaka jeste: kada za primjenu prava ili pravnog odnosa nije dovoljna saglasnost stranaka već je nužna odluka suda, Primjer: bračni sporovi kada su obje stranke saglasne (razvod braka ili poništaj braka).
 - 2) Izuzetak kada treće lice može pokrenuti postupak, ako je u nekom pravnom odnosu sa strankama. Primjer: u bračnim sporovima treća lica mogu imati neposredan pravni interes da se poništi brak.

Dakle, postupak se pokreće tužbom ali se ne može pokrenuti po službenoj dužnosti već isključivo na zahtjev stranke.

Tužbeni zahtjev je tvrdnja tužioca da ima pravo na izricanje pravne posljedice određenog sadržaja (pravo na konkretnu pravnu zaštitu). O njegovom sadržaju do danas nema saglasnosti – u teoriji i praksi. U osnovi (suštini) postoje dva shvatanja: materijalnopravno (civilističko) i procesnopravno. Po prvom, bitni elementi tužbenog zahtjeva jesu: pravna posljedica čije izricanje tužilac traži; činjenice iz kojih se izvodi ta posljedica i materijalnopravna norma na kojoj je zasnovana. Po drugom bitni elementi tužbenog zahtjeva su: činjenice i pravna posljedica koja se iz njih izvodi. U našem pravu je, u osnovi, prisutno procesnopravno shvatanje, jer materijalnopravni osnov tužbenog zahtjeva nije obavezan element tužbe, a i kad je naveden – sud njime nije vezan. U suštini, to je moguće reći samo za kondemnatorne tužbene zahtjeve, jer će sud izreći pravnu posljedicu i kad nađe da tužiocu ne pripada tražena zaštita po normi koju navodi, ali mu ona pripada po nekoj drugoj pozitivnoj normi.

Kod deklaratornih tužbenih zahtjeva, tužilac mora da kvalifikuje pravo ili pravni odnos čije se utvrđenje traži, pa ako sud nađe da tužiocu ne pripada ono pravo koje u tužbi ističe – odbit će tužbeni zahtjev.

Najzad, konstitutivne tužbe mogu se podnijeti samo ako su izričito predviđene u pravnom poretku, što znači da njihovi zahtjevi izviru neposredno iz određene materijalnopravne norme (eventualno i iz procesnopravne norme – kod zahtjeva da se poništi odluka izabranog suda; da se poništi sudsko poravnanje i dr.).

Sud je vezan tužbenim zahtjevom u subjektivnom i objektivnom smislu – ne smije postupkom obuhvatiti nikog ko u tužbi nije označen kao parničar, niti može suditi mimo ili preko postavljenog zahtjeva.

Tužbeni prijedlog se u praksi često naziva onaj dio tužbenog podneska u kome tužilac formuliše izreku presude onako kako ona, po njegovom mišljenju, treba da glasi.

Tužbeni zahtjev (Tužbeno traženje, petitum, petit) je najvažniji dio tužbe. Tužbeni zahtjev je zahtjev za presudu sadržan i formulisan u tužbi. Tužbeni zahtjev je dio tužbe koji tužilac formuliše svoje mišljenje, svoj prijedlog o tome kako dispozitiv presude treba da glasi.²²

Razlozi ekonomičnosti, koncentracije postupka, racionalnog jednokratnog obavljanja procesnih radnji za potrebe rješavanja više sporova, razlozi pravne sigurnosti i ujednačene primjene zakona, te mogućnost da se u jednom jedinstvenom postupku integralno riješe svi sporni odnosi među određenim strankama - uslovljavaju procesnu instituciju objektivne kumulacije, koja omogućava tužiocu da u jednoj tužbi, shvaćenoj u formalnom smislu, istakne više tužbenih zahtjeva protiv istog tuženog.²³

U teoriji prava, tužbeni zahtjev se shvata kao traženje tužioca da sud pravosnažno odluči o jednoj pravnoj posljedici ili, prema drugim shvatanjima, kao tvrdnja o pravnoj posljedici o kojoj sud treba da donese odluku. Tužbeni zahtjev treba da bude određen, kako u subjektivnom, tako i u objektivnom smislu. Tužbeni zahtjev je određen u subjektivnom smislu ukoliko su stranke tačno određene i kada nema nikakvih dilema u tom pogledu, a u objektivnom smislu je određen kada je tačno određeno kakva se vrsta pravne zaštite od suda traži, te kakav sadržaj i u kojem obimu.

²²G. Stanković, op.cit. str. 332.

²³G. Stanković, op. cit. str. 334.

3. KRIVIČNOPRAVNI ASPEKTI NANOŠENJA TJELESNIH POVREDA

3.1. KRIVIČNO DJELO LAKE TJELESNE POVREDE

Tjelesna povreda, je u pravu, krivično djelo oštećenja ili narušavanja tuđeg tjelesnog integriteta ili narušavanje tjelesnog ili duševnog zdravlja ili sposobnosti. Prema intenzitetu krivični zakon razlikuje laku i tešku tjelesnu povredu.

Laka obuhvata krvne podljeve(hematome), ogrebotine, površinske ozljede i lake rane.

Teška obuhvata prijelome kostiju, potres mozga, teže rane i slično a kažnjava se i kad je učinjena iz nehata.

Krivičnim zakonom Brčko distrikta BiH²⁴, glava XVI, član 170 propisano je krivično djelo laka tjelesna povreda.

„Član 170 Laka tjelesna ozljeda

(1) Ko drugog lako tjelesno povrijedi ili mu zdravlje lako naruši, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ko krivično djelo iz stava 1 ovoga člana učini prema bračnom partneru ili licu s kojim živi u vanbračnoj zajednici ili roditelju svog djeteta s kojim ne živi u zajednici, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Sud može učinioca krivičnog djela iz stava 1 ovoga člana osloboditi od kazne ako je učinilac bio izazvan nepristojnim ili grubim ponašanjem oštećenog.“

Za krivično djelo laka tjelesna povreda Tužilaštvo podiže optužnicu protiv lica koje je počinilo navedeno krivično djelo, koju dostavlja nadležnom sudu na potvrđivanje.

Nadležnost suda kojem se dostavlja optužnica na potvrđivanje, regulisana je zakonom o krivičnom postupku, nadležnost Osnovnog suda Brčko distrikta BiH stvarna i mjesna

²⁴Krivični zakon Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj 33/13)

nadležnost propisana je odredbama članova 23 i 24 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH²⁵.

„Član 23 Stvarna nadležnost i sastav suda

(1) Osnovni sud i Apelacioni sud sude u krivičnim predmetima u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom.

(2) Osnovni sud, u prvom stepenu, sudi u vijeću sastavljenom od trojice sudija, a sudija pojedinac sudi za krivična djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do deset godina.

(3) Apelacioni sud, u drugom i trećem stepenu odlučuje o žalbama protiv rješenja i presuda Osnovnog suda i vanrednim pravnim lijekovima protiv pravosnažnih sudskih odluka, u vijeću sastavljenom od trojice sudija.

(4) U postupku odlučivanja po vanrednim pravnim lijekovima neće učestvovati sudija koji je učestvovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom.

(5) Opšta sjednica suda, predsjednik suda, sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje i predsjednik vijeća, odlučuju u slučajevima određenim ovim zakonom.

Član 24 Mjesna nadležnost suda

(1) Osnovni sud i Apelacioni sud su nadležni da sude za svako krivično djelo učinjeno ili pokušano na teritoriji Brčko distrikta BiH.

(2) Sporazumom s entitetima riješit će se svi drugi oblici mjesne nadležnosti.,,

Nakon provođenja krivičnog postupka, sud donosi presudu kojom se optuženi proglašava krivim za počinjeno krivično djelo.

Oštećeni u krivičnom postupku može podnijeti imovinskopравни zahtjev za naknadu nematerijalne štete, međutim, u krivičnom postupku, oštećeni se sa imovinskopравnim zahtjevom upućuje na parnični postupak radi ostvarenja prava na naknadu štete.

²⁵Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj 33/13)

3.2. UPOREDNA ANALIZA KRIVIČNOG DJELA LAKE TJELESNE POVREDE U BOSNI I HERCEGOVINI

Bosna i Hercegovina sastoji se iz dvije administrativne jedinice: Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te Brčko distrikta BiH, koji ima poseban status i ne pripada nijednom entitetu.

Za svaki nivo vlasti državni i entitetski doneseni su krivični zakoni kako na državnom nivou tako i na nivou entiteta.

Zakonom o sudu Bosne i Hercegovine²⁶, propisana je krivična nadležnost Suda Bosne i Hercegovine, za krivična djela utvrđena Krivičnim zakonom BiH i drugim zakonima Bosne i Hercegovine, za krivična djela utvrđena zakonima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kada ta krivična djela:

- a) ugrožavaju suverenitet, teritorijalni integritet, političku nezavisnost, nacionalnu sigurnost i međunarodni subjektivitet Bosne i Hercegovine;
- b) mogu imati ozbiljne reperkusije ili štetne posljedice na privredu Bosne i Hercegovine, ili mogu izazvati druge štetne posljedice za Bosnu i Hercegovinu ili mogu izazvati ozbiljnu ekonomsku štetu ili druge štetne posljedice izvan teritorije datog entiteta ili Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Nadalje, nadležnost Suda Bosne i Hercegovine je da zauzima konačan i pravno obvezujući stav u vezi s provođenjem zakona Bosne i Hercegovine i međunarodnih ugovora na zahtjev bilo kojeg suda entiteta ili bilo kojeg suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kojem je povjereno provođenje zakona Bosne i Hercegovine, zatim za donošenje praktičnih uputstava za primjenu krivičnog materijalnog prava Bosne i Hercegovine iz nadležnosti Suda u vezi s krivičnim djelima genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i kršenje zakona i običaja rata, te pojedinačnom krivičnom odgovornošću vezano za ova djela, po službenoj dužnosti ili na zahtjev bilo kojeg entitetskog suda ili suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, zatim odlučuje

²⁶Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 49/09)

o pitanjima koja se tiču provođenja međunarodnih i međuentitetskih krivičnih propisa, uključujući i odnose s Interpolom i drugim međunarodnim policijskim tijelima, kao što su transfer osuđenog lica, izručenje i predaja lica, koje druga država, odnosno međunarodni sud ili tribunal zahtijevaju od bilo kojeg organa na teritoriji Bosne i Hercegovine, zatim razrješava sukob nadležnosti između sudova entiteta, između sudova entiteta i Suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te između Suda i bilo kojeg drugog suda, te odlučuje o ponavljanju krivičnog postupka za krivična djela predviđena zakonima države Bosne i Hercegovine.

Odredbama člana 24 Zakona o sudu Bosne i Hercegovine, propisano je da se Krivično odjeljenje Suda Bosne i Hercegovine sastoji se od tri odjela: a) Odjel I. za ratne zločine b) Odjel II. za organizovani kriminal, privredni kriminal i korupciju, c) Odjel III. za sva ostala krivična djela iz nadležnosti Suda.

Shodno nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine, Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine propisana je laka tjelesna povreda ali za ovo djelo, s obzirom na nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine, predmet će biti ustupljen nadležnom tužilaštvu jednog od entiteta Bosne i Hercegovine

Krivičnim zakonom Federacije BiH²⁷, glava XVI, član 173 propisano je krivično djelo laka tjelesna povreda.

„Član 173 Laka tjelesna ozljeda

(1) Ko drugog lako tjelesno ozlijedi ili mu zdravlje lako naruši, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ko krivično djelo iz stava 1 ovog člana učini prema bračnom partneru ili osobi s kojom živi u izvanbračnoj zajednici ili roditelju svog djeteta s kojim ne živi u zajednici, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Sud može učinitelju krivičnog djela iz stava 1 ovog člana izreći sudsku opomenu ako je učinitelj bio izazvan nepristojnim ili grubim ponašanjem oštećenog.,,

Krivičnim zakonom Republike Srpske²⁸, glava XVI, član 155 propisano je krivično djelo laka tjelesna povreda.

²⁷Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj 36/03).

²⁸Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 64/17)

„Laka tjelesna povreda Član 155

(1) Ko drugog lako tjelesno povrijedi ili mu zdravlje naruši, kaznit će se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(2) Ako je takva povreda nanesena oružjem, opasnim oruđem ili drugim sredstvom podobnim da tijelo teško povrijedi ili zdravlje teško naruši, kaznit će se kaznom do tri godine.

(3) Učiniocu djela iz stava 1 ovog člana sud može izreći sudsku opomenu ako je bio izazvan teškim vrijeđanjem ili nasilničkim ponašanjem oštećenog.

(4) Gonjenje za djelo iz stava 1 ovog člana preduzima se po prijedlogu

Krivičnim zakonom Brčko distrikta BiH²⁹, glava XV, član 170 propisano je krivično djelo laka tjelesna povreda.

„Laka tjelesna povreda Član 170

(1) Ko drugog lako tjelesno povrijedi ili mu zdravlje lako naruši, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ko krivično djelo iz stava 1 ovoga člana učini prema bračnom partneru ili osobi s kojom živi u vanbračnoj zajednici ili roditelju svog djeteta s kojim ne živi u zajednici, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Sud može učinioca krivičnog djela iz stava 1 ovoga člana osloboditi od kazne ako je učinilac bio izazvan nepristojnim ili grubim ponašanjem oštećenog.,,

Dakle, u Bosni i Hercegovini krivično djelo lake tjelesne povrede, popisano je Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine, Krivičnim zakonom Federacije BiH, Krivičnim zakonom Republike Srpske kao i Krivičnim zakonom Brčko distrikta BiH

²⁹Krivični zakon Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 33/13)

4. PARNIČNI POSTUPAK ZBOG NANOŠENJA TJELESNIH POVREDA

4.1. NAKNADA ŠTETE I OBLICI ŠTETE

Jedan od brojnih izvora obligacija-obaveza jeste prouzrokovanje štete, koja može biti materijalna i nematerijalna.

Zakon štetu definiše kao umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist), kao i nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha (*nematerijalna šteta*).

Pod nematerijalnom štetom, dakle, podrazumijevamo fizički bol, psihički bol i strah. Oštećenom se, zbog povrede (nematerijalnih) prava ličnosti, novčana naknada može dosuditi samo kad su se posljedice te povrede manifestovale u jednom od vidova nematerijalne štete.

Prema Zakonu o obligacionim odnosima³⁰ (član 200), za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, narušenosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah, sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

Prilikom odlučivanja o zahtjevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povrijeđenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

Međutim, kada je neki od vidova nematerijalne štete nastao, oštećenom se novčana naknada može dosuditi samo kada jačina i trajanje bolova i straha ili druge okolnosti slučaja to opravdavaju, da bi se kod oštećenog uspostavila narušena psihička ravnoteža³¹.

Oštećeni svoje pravo za naknadom nematerijalne štete ostvaruje tako što tužbom inicira postupak kod nadležnog suda.

Navedena tužba odlikuje se time da zahtjev za pravičnu naknadu mora biti određen za svaki vid nematerijalne štete pojedinačno i kad je šteta proistekla iz istog životnog događaja. Ako tužbeni

³⁰Zakon o obligacionim odnosima (Sl. list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 45/89)

³¹Modul 7 Građanska oblast, Rosa Obradović, Sarajevo, 2006. godine, str. 30.

zahtjev za naknadu više vidova nematerijalne štete nije jasno opredijeljen, sud će postupiti po odredbama člana 109 Zakona o obligacionim odnosima.

U praksi se dešava, da kada oštećeni ostane pri zahtjevu za jedan novčani iznos za nematerijalnu štetu u cjelini, sud po takvoj tužbi postupi i odluči o tužbenom zahtjevu, ali samo ako na osnovu činjeničnih navoda oštećenog može sam da razluči pojedine vidove nematerijalne štete.

U tom slučaju, pravičnu naknadu sud će odrediti za svaki pojedini vid nematerijalne štete, u okviru postavljenog tužbenog zahtjeva u cjelini.

Dešava se i to da oštećeni istakne odvojene zahtjeve za pojedine vidove nematerijalne štete, ali ih ne označi u skladu sa zakonom, ili pogrešno opredijeli njihov sadržaj, a taj nedostatak u postupku prethodnog ispitivanja tužbe ne bude otklonjen, te sud na osnovu činjeničnih navoda oštećenog sam razluči pojedine vidove štete u skladu sa zakonom i po njima odluči.

Pravična novčana naknada

Pravičnost novčane naknade ogleda se u tome da njena visina oštećenom pruži odgovarajuću satisfakciju (da uspostavi psihičku ravnotežu) prema značaju povrijeđenog dobra i težini povrede, pri čemu o visini naknade sud odlučuje po važećim orijentacionim kriterijima za naknadu štete.

Naknada za fizički bol

Bol je osjećanje subjektivnog karaktera koje se redovno javlja kod čovjeka pri svijesti i kod zdravog organizma kada mu se naruši tjelesni integritet.³²

Objektivna mjerila za mjerenje intenziteta i trajanja bola ne postoje. Različite osobe različito doživljavaju bol, jer je prag bola individualan i promjenljiv.³³ On ne mora da bude srazmjern težini poremećaja, povrede ili oboljenja.

³²N. Mrvić-Petrović, Z. Petrović i A. Filipović, Obavezno osiguranje od autoodgovornosti i naknada štete, Beograd, 2000, str. 164.

³³G. Šćepanović, Z. Petrović i M. Blagojević, op. cit., str. 260.

Utvrđivanje karaktera bola je veoma važno, jer od toga zavisi i njegov intenzitet. Bol je, prije svega, prouzrokovan tjelesnom povredom. Nije potrebno da je povreda prouzrokovala nesposobnost za rad, niti da je praćena vidljivim spoljnjim oštećenjima tijela. Naknada se priznaje i za bol prouzrokovan operativnim zahvatima i uopšte liječenjem (npr. primanjem injekcije i nošenjem gipsa).

Visinu iznosa naknade najviše određuju vrsta povrede i dio tijela na kome je došlo do povrede. Najosjetljiviji je nervni sistem, zatim dolaze prugasti mišići, spoljne tkivo krvnih sudova, pokosnica i porebrica. Moždana masa, bubrezi, pluća, srce i jetra, sami po sebi.

Povrijeđenom licu koje je trpjelo fizičke bolove, pripada pravo na naknadu čija visina zavisi od intenziteta i vremena trajanja tih bolova, što se u svakom konkretnom slučaju utvrđuje vještačenjem.

Postavlja se pitanje u praksi koji je to intenzitet i vremensko trajanje fizičkih bolova koje opravdava novčanu naknadu.

Oštećeni po pravilu nema pravo na naknadu neimovinske štete za pretrpljene fizičke bolove izazvane lakom tjelesnom povredom, izuzev u slučaju ako su bolovi jakog ili srednjeg intenziteta i dužeg trajanja.

Pored bolova od konkretne povrede, prilikom odlučivanja o naknadi razmatraju se i nelagodnosti oštećenog u toku liječenja, kao na primjer kraća nesvjestica, hospitalizacija, vezanost za krevet, operacije, infuzije, injekcije, itd.).

Neki od vidova gore nabrojanih nelagodnosti mogu u nekim slučajevima prerasti u drugi vid nematerijalne štete npr. duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti.

Duševni bolovi zbog umanjenja životnih aktivnosti

Ovo je poseban osnov za naknadu štete koji obuhvata sva ograničenja u životnim aktivnostima oštećenog, koje je ostvarivao ili bi po redovnom toku stvari u budućnosti izvjesno ostvarivao.

Pod ograničenjem se podrazumijeva i vršenje aktivnosti uz povećane napore, ili pod posebnim uslovima. Postavlja se pitanje kakvog je karaktera ovaj vid štete.

On je po pravilu trajnog karaktera, međutim, novčana naknada se može dosuditi i kada je umanjene životne aktivnosti privremeno, ako je jačeg intenziteta i dužeg trajanja, ili ako to posebne okolnosti opravdavaju.

Pri utvrđivanju visine pravične novčane naknade za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti sud će uzeti u obzir i naknadu za tjelesno oštećenje na koju oštećeni ima pravo po propisima o invalidskom osiguranju, pa će na osnovu svih okolnosti slučaja po slobodnoj ocjeni utvrditi u kojoj mjeri naknada za tjelesno oštećenje utiče na visinu novčane naknade za ovaj vid nematerijalne štete.

Visina naknade utvrđuje se na isti način i u slučaju kad sud pravičnu naknadu zbog umanjenja životne aktivnosti dosuđuje u obliku novčane rente. Kod ovog osnova za naknadu štete treba pomenuti i to da životno doba oštećenog različito utiče na visinu

naknade nematerijalne štete.

Novčana naknada zbog umanjenja životne aktivnosti dosuđuje se u jednokratnom novčanom iznosu, ali može, na zahtjev oštećenog, biti dosuđena i u obliku novčane rente, ako takav oblik naknade prema okolnostima datog slučaja predstavlja odgovarajuću satisfakciju.

Dešava se da se nakon donesene presude pogorša zdravstveno stanje oštećenog, čime se još više smanji njegova životna aktivnost. Takva presuda može biti izmijenjena, jer se u takvom slučaju radi o novoj šteti.

Duševni bol zbog naruženosti

Naruženost bi se mogla definisati kao narušavanje dotadašnjeg spoljašnjeg izgleda ili sklada tijela odnosno dijela tijela oštećenog ili kao naruženje neke tjelesne funkcije. Međutim, samo naruženje ne daje osnovu za dosuđenje novčane naknade, već su to duševni bolovi koje oštećeni zbog toga trpi.³⁴

Osnov za priznanje novčane naknade za naruženost nije samo u tome da li i u kojoj mjeri izmijenjena spoljašnost oštećenog izaziva u okolini gađenje, sažaljenje ili druge negativne reakcije, već se uzimaju u obzir i subjektivna mjerila o uticaju svih elemenata (izmijenjena

³⁴I. Crnić, Oblici nematerijalne štete, Naša zakonitost, br. 10/86, str. 1325.

spoljašnost, primjetnost, obim itd.) na psihičku ravnotežu oštećenog, odnosno na njegovo psihičko stanje u cjelini. Pri tome se subjektivne osobine oštećenog uzimaju u obzir u razumnoj mjeri.³⁵

Pravo na naknadu nematerijalne štete zbog naruženosti pripada svakom licu, kod koga je nastupila naruženost, jer je prirodno da ono zbog toga trpi psihičke patnje. Od stepena naruženosti i mjesta na kome se nalazi zavisi i stepen psihičkih patnji i njihova opravdanost. Naruženost se manifestuje u obliku gubitka ili oštećenja nekog dijela tijela, zbog čega oštećeni trpi duševne bolove, za šta mu pripada pravo na novčanu naknadu.

Osnov na novčanu naknadu pri tom nije samo u tome, da li i u kojoj mjeri izmijenjena spoljašnost oštećenog izaziva odbojnost - gađenje okoline, sažaljenje ili na drugi način skreće pažnju, već se uzimaju u obzir i subjektivna mjerila o uticaju svih elemenata. Tako na primjer primjetnost, obim i slično. Pri dosudi novčane naknade, mjerenja njene visine sud je svakako obavezan da vodi računa posebno o činjenici koji dio tijela oštećenog je naružen.

Promjene na licu svakako predstavljaju naruženost jakog stepena, koja posebno s obzirom na lokalizaciju, zbog izloženosti okolini, prouzrokuje kod povrijeđenog duševne bolove i stvara kompleks inferiornosti, za šta mu, kao za poseban vid nematerijalne štete, pripada pravo na pravičnu novčanu naknadu.

Duševni bolovi zbog povrede ugleda, časti i dostojanstva ličnosti

Ovo je takođe poseban osnov za naknadu nematerijalne štete. Napad na lična dobra čovjeka, može, pored materijalne štete, da prouzrokuje i neimovinsku štetu, koja se po pravilu ispoljava u poremećaju psihičke ravnoteže ličnosti, poremećaju normalnog duševnog stanja, trpljenjem duševnih bolova. Značajno je istaći da krivičnopravna zaštita zbog povrede ugleda, časti i dostojanstva ne isključuje građanskopravnu zaštitu u smislu zahtjeva za neimovinskom štetom.

Duševni bolovi zbog smrti bliskog lica

³⁵Zaključak broj 8, Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, br. 1/87, str. 61.

Takođe se radi o jednom osnovu za naknadu nematerijalne štete koji predstavlja jedan vid zadovoljenja koje je odgovorno lice dužno da da oštećenom. Visina ove naknade zavisi od relevantnih okolnosti, a prije svega od intenziteta psihičkog bola koji oštećeni trpi. Pri ocjeni intenziteta psihičkog bola uzima se u obzir kako stepen srodstva između oštećenog lica i poginulog, tako i druge strane u njihovom životnom i roditeljskom odnosu i emotivnoj povezanosti.

Tako na primjer pravična novčana naknada za duševne bolove djeteta zbog smrti roditelja predstavlja naknadu za bol izazvan samim saznanjem za smrt, tako i za sve kasnije bolove koje dijete trpi zbog gubitka roditelja, ljubavi, njege, pažnje koju bi mu roditelji pružili. Dakle, uzimaju se u obzir i duševni bolovi koje će dijete trpjeti u toku razvoja.

Naknada štete za strah

Strah je posebno stanje svijesti i kao najstarija emocija prevashodno je medicinska kategorija. Opšte prihvaćena definicija straha ne postoji. Psihički normalna osoba će trpiti strah kada joj je ugrožen život, tjelesni integritet ili zdravlje.³⁶

Bol je prvenstveno tjelesni osjećaj, dok je strah psihičko osjećanje reaktivne prirode.

Jedna od osnovnih razlika između bola i straha je u tome što je bol uvijek posljedica tjelesne povrede, a strah može nastati na takav način, ali i ne mora.³⁷

Duševni bol i strah su više povezani, jer su vrste emocija. Posmatrano s vremenskog aspekta, strah predstavlja nastalu, a duševni bolovi zbog umanjjenja životne aktivnosti buduću štetu.

Strah spada u najneprijatnije doživljaje čovjeka. Strah predstavlja psihički poremećaj ličnosti čovjeka, koji može imati lakši ili teži oblik. To može prije svega biti strah za život, koji nastaje u trenucima kada se neko lice nađe suočeno sa smrću, ali strah može prouzrokovati i depresije, neurotična stanja, traumatske šokove ili trajni psihički poremećaj s mogućnošću prouzrokovanja i težih posljedica.

³⁶I. Kaladić, Pravična novčana naknada za strah, njezini oblici i kriteriji za njeno odmjeravanje, Pravo i porezi, br. 9/02, str. 32.

³⁷M. Počuča, Naknada nematerijalne štete za pretrpljeni strah u pravu Republike Srbije, u Izmena Zakona o parničnom postupku, naknada štete i osiguranje, Zlatibor, 2008, str. 197.

Takav strah predstavlja povredu zdravstvenog i tjelesnog integriteta čovjeka, odnosno vid nematerijalne štete. Dakle, da bi oštećeni ostvario pravo na novčanu naknadu zbog pretrpljenog straha, taj strah mora da ima određene kvalitete.

Dakle, to moraju da opravdavaju okolnosti slučaja, a naročito njegova jačina i trajanje. Tako se pravična novčana naknada može dosuditi za strah koji je bio intenzivan i dužeg trajanja. Ako je intenzitet straha kratko trajao, naknadno se može dosuditi ako je u dužem vremenskom trajanju narušena psihička ravnoteža oštećenog.

Za svaki strah ne pripada naknada, već samo kad je prouzrokovani strah naročito intenzivan, a poremećaj njime izazvan trajnije prirode. Ta razlika ima svoje opravdanje, jer bez tih uslova strah ne predstavlja poremećaj osjećajne sfere ljudskog organizma s trajnim i relevantnim posljedicama. Ne predstavlja negativnu posljedicu koju u domenu naknade neimovinske štete opravdava zadovoljenje u vidu određenog novčanog iznosa.

4.2. TUŽBA ZA NAKNADU ŠTETE U VEZI S NANOŠENJEM LAKIH TJELESNIH POVREDA

Osnov za pokretanje parničnog postupka u vezi s nanošenjem lakih tjelesnih povreda je da je oštećenom pričinjena šteta.

Dokaz da je oštećeni pretrpio laku tjelesnu povredu je zapisnik nadležne Policije, presuda donesena u krivičnom postupku, svjedoci i medicinska dokumentacija.

Pravni osnov za naknadu štete su odredbe člana 195 Zakona o obligacionim odnosima.

4.2.1. TUŽBA ZA NAKNADU ŠTETE

U ovom dijelu, obradit ću primjer tužbe³⁸ za naknadu štete, koja se dostavlja Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH kao nadležnom sudu, na čijem području tuženi ima prijavljeno

³⁸Aleksandar Markičević, Pravni vodič, Priručnik za sve sudske postupke, Šid, 1981. str. 212.

prebivalište, odnosno na čijem području je pričinjena šteta, tok prvostepenog postupka i primjer presude kojom se usvaja tužbeni zahtjev tužitelja.

Osnovnom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Tužitelj: Osman Osmanović

Tuženi: Laki Lakić

Radi: naknade štete

v.s. 4.500 ,00 KM

T U Ž B A

Stvarna nadležnost Osnovnog suda Brčko distrikta BiH za postupanje u ovom predmetu zasniva se na odredbama člana 22 stava 1 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH.

Mjesna nadležnost Osnovnog suda Brčko distrikta BiH za postupanje u ovom predmetu zasniva se na odredbama člana 23 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH.

Tuženi je dana 1. 4. 2019. godine u 7.15 sati, u ulici Ibrahimbegovića, Brčko, bez razloga napao tužitelja i tom prilikom zatvorenom pesnicom udario tužitelja više puta u glavu, bacio ga na pod i udarao nogama.

Dokazi: Zapisnik Policije Brčko distrikta BiH od 1. 4. 2019. godine, presuda Osnovnog suda Brčko distrikta BiH broj 96 0 K 0000001 19 K od 2. 4. 2019. godine, saslušanje tužitelja u svojstvu parnične stranke, nalaz i mišljenje ljekara specijaliste dr. Husejna Karamujića od 1. 1. 2019. godine.

Tužitelj je tom prilikom zadobio lake tjelesne povrede u vidu podliva i ogrebotine.

Dokaz: Nalaz i mišljenje ljekara specijaliste dr. Husejna Karamujića od 1. 4. 2019. godine.

Nakon zadobivenih povreda, tužitelj trpi intenzivne bolove i ogroman strah usljed događaja kao i strah od izlaska napolje i nepoznato.

Dokaz: Saslušanje tužitelja u svojstvu parnične stranke, vještačenje po vještaku hirurgu na okolnosti trpljenja fizičkih bolova, vještačenje po vještaku neuropsihijatru na okolnosti trpljenja duševnih bolova zbog pretrpljenog straha.

Tužitelj je pretrpio i materijalnu štetu na ime troškova liječenja u iznosu od 83,11 KM zbog kupovine lijekova Longaceph i Lidocain Hlorid radi sprovođenja propisane terapije.

Dokaz: Račun apoteke «Jovanović Z» d.o.o. Brčko od 1. 4. 2019. godine i račun apoteke Onion od 1. 4. 2019. godine.

Tuženi je odgovoran za štetu koju trpi tužitelj te je slijedom navedenog istu dužan tužitelju i nadoknaditi.

Pravni osnov za podnošenje predmetne tužbe je član 195 Zakona o obligacionim odnosima.

Slijedom navedenog, predlažem Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH da nakon sprovođenja predloženih dokaza ili makar na osnovu propuštanja donese i javno objavi sljedeću:

P R E S U D U

Obavezuje se tuženi da tužitelju na ime nematerijalne štete isplati sljedeće novčane iznose:

na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova iznos od 2.300 KM,

- na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenog straha iznos od 1.350 KM, što ukupno čini **3.650,00 KM** na ime nematerijalne štete s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom počev od dana donošenja prvostepene sudske odluke pa do konačne isplate, zatim,
- na ime naknade materijalne štete u iznosu od **83,11 KM**, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 1. 4. 2019. godine pa do konačne isplate,
- kao i da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka, sve u roku od 30 dana, pod prijetnjom izvršenja.

U Brčkom 4. 4. 2019. godine

Osman Osmanović

Nakon zaprimanja tužbe, Osnovni sud Brčko distrikta BiH, istu dostavlja na adresu tuženog koja mora biti uručena lično tuženom, tuženi se upozorava da je dužan dostaviti u roku od 30 dana odgovor na tužbu te da će ukoliko ne dostavi odgovor na tužbu u ostavljenom roku biti donesena presuda zbog propuštanja.

Presuda zbog propuštanja

„Član 295 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH

(1) Kad tuženi, kome je uredno dostavljena tužba u kojoj je tužitelj predložio donošenje presude zbog propuštanja, ne dostavi pismeni odgovor na tužbu u zakonskom roku, sud će donijeti presudu kojom se usvaja tužbeni zahtjev (presuda zbog propuštanja), izuzev ako je tužbeni zahtjev očito neosnovan.

(2) Tužbeni zahtjev očito je neosnovan:

1) ako je tužbeni zahtjev očito suprotan činjenicama navedenim u tužbi;

2) ako su činjenice na kojima se zasniva tužbeni zahtjev u očitij proturječnosti s dokazima koje je sam tužitelj predložio ili s činjenicama koje su općepoznate.

(3) Ako je zahtjev očito neosnovan, sud će donijeti presudu kojom se odbija tužbeni zahtjev.

(4) Presuda zbog propuštanja neće se donijeti o zahtjevu ili dijelu zahtjeva kojim stranke ne mogu raspolagati.,,

Odgovor na tužbu sadrži

Sadržaj odgovora na tužbu Tuženi je dužan da u odgovoru na tužbu istakne procesne prigovore (kao što su prigovor stvarne ili mjesne nenadležnosti). Tuženi je dužan da se izjasni da li priznaje ili osporava istaknuti tužbeni zahtjev.

Tuženi je dužan da navede druge podatke koje mora sadržavati svaki podnesak: označenje suda, ime i prezime, poslovno ime privrednog društva ili drugog subjekta, prebivalište ili boravište, odnosno sjedište stranaka, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika ako ih imaju, predmet spora, sadržaj izjave i potpis podnosioca Ako tuženi osporava tužbeni zahtjev, odgovor na tužbu mora da sadrži i činjenice na kojima tuženi zasniva svoje navode i dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

Procesni prigovori i pravni osnov odgovora na tužbu su fakultativni elementi (kao kod tužbe), jer se mogu istaći samo ako postoje, ali ako postoje i oni su obavezan elemenat kao i ostali (izjašnjenje, sadržaj podneska, razloge osporavanja, činjenice i dokaze). Ukoliko tuženi osporava tužbeni zahtjev mora navesti: razloge iz kojih se osporava, činjenice na kojima zasniva navode, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice i pravni osnov za navode. Kod izjašnjenja da li priznaje ili osporava tužbeni zahtjev, tuženi se zapravo upušta u meritum spora, a time se tuženi onemogućuje da isticanjem procesnih prigovora odugovlači izjašnjenje o meritumu dok se ne riješe procesni prigovori.

Tuženi u odgovoru na tužbu može priznati tužbeni zahtjev i u tom slučaju sud će donijeti presudu na osnovu priznanja, osim ako se radi o nedopuštenim raspolaganjima. Ako tuženi osporava zahtjev tužbe dužan je navesti koji dio tužbenog zahtjeva osporava ili cijeli zahtjev, osporava li osnov i visinu ili samo jedno od njih, te svoje navode potkrijepiti činjenicama i dokazima.

Nakon prijema odgovora na tužbu, u zakonom propisanom roku od 30 dana, Osnovni sud Brčko distrikta BiH dostavlja poziv za pripremno ročište tužitelju i tuženom.

PRIPREMNO ROČIŠTE

Zadatak pripremnog ročišta jeste da sud, uz saradnju stranaka, otkloni sve smetnje koje sprečavaju daljnje postupanje i da prikupi i sredi materijal koji se tiče glavne stvari, kako bi se glavna rasprava sa što više uspjeha i što prije okončala.

Posljedice nedolaska tužitelja su da se tužba smatra povučenom, osim ako tuženi ne predloži da se pripremno ročište održi. Ako tuženi ne dođe, pripremno ročište će se održati u njegovom odsustvu.

- Tužilac ukratko izlaže tužbu
- Tuženi ukratko izlaže odgovor na tužbu
- Rasprava o procesnim pitanjima
- Rasprava o prijedlozima stranaka i činjenicama kojima stranke obrazlažu prijedloge

- Odlučuje o pitanjima koja će se raspravljati na glavnoj raspravi i koji će se dokazi izvesti

Uvodno izlaganje iznosi prvo tužitelj na način da izjavljuje da ostaje kod podnesene tužbe i postavljenog tužbenog zahtjeva.

Zatim, tuženi iznosi uvodno izlaganje i navodi da ostaje u cijelosti kod dostavljenog odgovora na tužbu.

Potom, sud daje riječ tužitelju da predloži dokaze koje namjerava izvest na ročištu za glavnu raspravu.

U našem slučaju tužitelj će predložiti dokaze koje je naveo u tužbi, navest imena vještaka i eventualno predložiti saslušanje svjedoka na okolnosti koje je naveo u tužbi.

Nakon predlaganja dokaza od strane tužitelja, Sud daje riječ tuženom da predloži dokaze koje namjerava izvest na ročištu za glavnu raspravu.

Tuženi, također može predložiti dokaze kojima osporava tužbeni zahtjev tužitelja, te predložiti saslušanje svjedoka na okolnost doprinosa tužitelja za nastanak spornog događaja.

U prisustvu parničnih stranaka, pripremno ročište se zaključuje nakon čega se ne mogu više predlagati novi dokazi, te zakazuje ročište za glavnu raspravu.

Odmah nakon zaključenja pripremnog ročišta, Sud dostavlja poziv vještacima medicinske struke da na osnovu medicinske dokumentacije i pregleda tuženog sačine nalaz za trajanje i intenzitet fizičkih bolova i trajanje i intenzitet pretrpljenog straha.

GLAVNA RASPRAVA

Na glavnoj raspravi pred Sudom se raspravlja o osnovanosti i neosnovanosti postavljenog tužbenog zahtjeva tužitelja.

Na glavnu raspravu su pored parničnih stranaka, pozvani eventualno predloženi svjedoci kao i vještaci medicinske struke koji su u međuvremenu uradili nalaz i u zakonom propisanom roku dostavili Sudu i parničnim strankama.

Otvaranjem glavne rasprave, Sud konstatuje da su prisutne parnične stranke i pozvani svjedoci.

Uvodno izlaganje, ponovo iznosi prvo tužitelj koji navodi da ostaje kod tužbe, postavljenog tužbenog zahtjeva kao i prijedloga za izvođenje dokaza.

Tuženi u uvodnom izlaganju, navodi da ostaje od odgovora na tužbu i prijedloga za izvođenje dokaza.

Prvo se izvode dokazi tužitelja a nakon toga dokazi tuženog.

Redosljed izvođenja dokaza: Saslušanje parničnih stranaka, saslušanje svjedoka tužitelja, saslušanje svjedoka tuženog, čitanje materijalne dokumentacije, prvo tužitelj a potom tuženi, završne riječi prvo tužitelj a potom tuženi i dostavlja se troškovnik za troškove parničnog postupka.

Nakon davanja završnih riječi Sud konstatuje da je zaključena glavna rasprava i u roku od 30 dana od zaključenja glavne rasprave donosi presudu.

4.2.2. PRESUDA

Presudom se u prvostepenom parničnom postupku meritorno odlučuje o zahtjevima stranaka zbog kojih se parnica vodi. To je tužbeni zahtjev (uključujući i zahtjeve koji se ističu u toku postupka preinačenjem tužbe), protivtužbeni zahtjev, kao i prigovor prebijanja. Presudom se odlučuje i o sporednim potraživanjima, izuzev o zahtjevu za naknadu troškova postupka.

Ukoliko postoji objektivna kumulacija zahtjeva, tj. postoji više tužbenih zahtjeva, sud će o svim zahtjevima odlučiti jednom presudom. Presudom se tužbeni zahtjev može odbiti ili usvojiti, djelimično ili u cjelini, što zavisi od ukupnog rezultata raspravljanja, tj. utvrđenih činjenica i primjene odredbi materijalnog prava koje se mogu primijeniti u određenom slučaju.

Presudom kojom se usvaja tužbeni zahtjev se može utvrditi sadržaj pravnog odnosa, naložiti tuženom da nešto učini, propusti, učiniti ili trpi, i neki pravni odnos koji postoji preinačiti ili ukinuti. U skladu s tim, parničnoj stranci se presudom može pružiti deklaratorna, kondemnatorna ili konstitutivna zaštita prava ili pravnog odnosa.

Ukoliko se tužbeni zahtjev odbija, donosi se negativna deklaratorna presuda.

U novijoj sudskoj praksi preovladava mišljenje da se u izreci presude kojom se odbija tužbeni zahtjev mora navesti i sam taj zahtjev, kako ne bi moglo doći do dileme oko toga koji zahtjev je zapravo pravomoćno presuđen.

U nastavku teksta primjer presude:

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BiH

Broj: 96 0 P 000001 19 P

Brčko, 5. 4. 2019. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Osnovni sud Brčko distrikta BiH po sudiji pojedincu Hamzi Hamziću, u pravnoj stvari tužitelja Osmana Osmanovića protiv tuženog Lakija Lakića, radi naknade štete, v.s. 3.500,00 KM, nakon zaključenja glavne rasprave održane 4. 4. 2019. godine, u prisustvu parničnih stranaka donio je sljedeću:

P R E S U D U

Obavezuje se tuženi da tužitelju na ime nematerijalne štete isplati sljedeće novčane iznose:

- na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova iznos od 2.300 KM,
- na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenog straha iznos od 1.350 KM,

što ukupno čini 3.650,00 KM na ime nematerijalne štete s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom počev od dana donošenja prvostepene sudske odluke pa do konačne isplate, zatim,

- na ime naknade materijalne štete u iznosu od 83,11 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 1. 4. 2019. godine pa do konačne isplate.

Kao i da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obrazloženje

Tužitelj je dana 2. 4. 2019. godine, protiv tuženog podnio tužbu radi naknade štete zbog nanošenja lakih tjelesnih povreda, te u tužbi naveo dokaze i dostavio u dovoljnom broju primjeraka za sud i suprotnu stranu.

Tužba s dokazima je dostavljena tuženom na odgovor.

U odgovoru na tužbu, tuženi je osporio kako osnov tako i visinu postavljenog tužbenog zahtjeva.

Na pripremnom ročištu parnične stranke su predložile dokaze koje namjeravaju izvesti na ročištu za glavnu raspravu.

Tužitelj je pored uvida u medicinsku dokumentaciju predložio i vještačenje po vještacima medicinske struke na okolnosti intenziteta trajanja fizičkih bolova i trajanja i intenziteta pretrpljenog straha.

Vještaci su sačinili nalaz te iste obrazložili na ročištu za glavnu raspravu.

U svom iskazu vještak medicinske struke specijalista hirurgije Ahmo Ahmić, naveo je da je tužitelj pretrpio fizičke bolove, jakog srednjeg i niskog intenziteta te obrazložio njihovo trajanje.

U svom iskazu vještak medicinske struke specijalista psihologije Vedo Medić naveo je da je tužitelj pretrpio strah, jakog srednjeg i niskog intenziteta te obrazložio njihovo trajanje. Sud je ovom vještaku poklonio vjeru.

Izvedeni su dokazi uvidom i čitanjem zapisnika Policije, presude Osnovnog suda Brčko distrikta BiH u krivičnom postupku te izvršen uvid u medicinsku dokumentaciju. Sud je ovom vještaku poklonio vjeru.

Sud je nakon izvršene ocjene izvedenih dokaza pojedinačno i u njihovoj međusobnoj vezi, odlučio kao u dispozitivu.

Uvidom u presudu koja je donesena u krivičnom postupku, sud je neosporno utvrdio da nije bilo doprinosa tužitelja za nastanak navedene štete.

Vještaci medicinske struke su se izjasnili o intenzitetu i trajanju fizičkih bolova i straha te je na osnovu Orijentacionih kriterija Apelacionog suda Brčko distrikta BiH, određena naknada nematerijalne štete tužitelju.

Imajući u vidu osnovanost tužbenog zahtjeva tužitelja, Sud je dosudio i naknadu materijalne štete koju je tužitelj pretrpio radi troškova liječenja za lijekove koje je tužitelj kupovao u vezi s nanošenjem lakih tjelesnih povreda.

S obzorom da je tužitelj u cijelosti uspio s postavljenim tužbenim zahtjevom, Sud je dosudio i troškove parničnog postupka tužitelju.

Sudija

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba u roku od 30 dana od dana prijema.

5. POVEZANOST KRIVIČNOG I PARNIČNOG POSTUPKA U VEZI S NANOŠENJEM LAKIH TJELESNIH POVREDA

5.1. PROVOĐENJE ISTRAGE U KRIVIČNOM POSTUPKU

Ukoliko tužilac ocijeni da postoje osnove sumnje da je izvršeno krivično djelo, donosi naredbu o sprovođenju istrage, koja sadrži: podatke o počiniocu krivičnog djela ukoliko su poznati, opis djela iz kojeg proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela, zakonski naziv krivičnog djela, okolnosti koje potvrđuju osnove sumnje za sprovođenje istrage i postojeće dokaze.

U naredbi tužilac će navesti koje okolnosti treba istražiti i koje istražne radnje treba preduzeti. Izvori slučajeva mogu uključiti: a) policijsko osmatranje ili istragu; b) prijave građana; c) istragu tužilaštva na osnovu vlastite inicijative tužioca; d) prijavu žrtve ili svjedoka; e) prijavu ili izraz zabrinutosti grupe u zajednici; f) prijavu bilo kojeg tijela vlasti i g) medijsko izvještavanje.

Tužilac ima široke ovlasti za provođenje istrage – tužiocu je omogućeno da od samog otkrivanja krivičnog djela usmjerava istražni postupak u smjeru koji će mu omogućiti efikasno iznošenje predmeta pred sud, odnosno podizanje i zastupanje optužnice na glavnom pretresu.

Temeljna priprema – neophodna je kako bi se predmet istrage svestrano pretresao, potrebno je formirati teoriju na kojoj se zasniva predmet i onda u svrhu dokazivanja te teorije razgovarati sa svjedocima, ispitati materijalne dokaze, posjetiti mjesto zločina, obaviti uviđaj i rekonstrukciju po potrebi. Teorija na kojoj zasniva predmet – da bi se upustio u provođenje istrage tužilac treba da formira teoriju na kojoj zasniva predmet istrage, kako bi lakše usmjerio tok i pravac istrage, teorija se na kraju istrage može potvrditi, a može se desiti i suprotno.

Razgovor sa svjedocima, ispitati materijalne dokaze, posjetiti mjesto zločina – U zakonu je izričito predviđeno da tužilac može ispitivati osumnjičenog (naravno, ako ovaj na to pristane, jer ga štiti princip da niko nije dužan iznositi dokaze protiv sebe – nemo probere se ipsum), saslušavati oštećenog i svjedoke, vršiti uviđaj i rekonstrukciju događaja, preduzimati posebne mjere koje obezbjeđuju sigurnost svjedoka, naređivati potrebna vještačenja i prikupljati određene informacije.

O svim ovim radnjama koje tužilac preduzima moraju biti sastavljeni zapisnici. Pored toga, tužilac treba anticipirati argumente odbrane i tražiti dokaze koji te argumente odbranu mogu pobiti.

Faze provođenja istrage: Donošenje odluke o sprovođenju istrage (Naredba o sprovođenju istrage); 2) Planiranje istrage i 3) Rukovođenje i nadzor nad istragom.

Osnovni principi istrage: Princip zakonitosti – Krivična djela i krivičnopravne sankcije propisuju se samo zakonom.

- Nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna.
- Princip krivice – Niko ne može biti kažnjen niti se prema njemu mogu izreći druge krivičnopravne sankcije ako nije kriv za počinjeno krivično djelo.
- Pretpostavka nevinosti – Svako se smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja. *In dubio pro reo*.
- Sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva.
- Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog. *Ne bis in idem* – Niko ne može biti ponovno suđen za djelo za koje je već bio suđen i za koje je donesena pravomoćna sudska odluka.
- Princip akuzatornosti – Krivični postupak se može pokrenuti i provesti samo po zahtjevu tužilaca.
- Princip legaliteta krivičnog gonjenja – Tužilac je dužan poduzeti krivično gonjenje ako postoje dokazi da je učinjeno krivično djelo, osim ako zakonom nije drugačije propisano.
- Princip istine – podrazumijeva utvrđivanje pravog stanja stvari, tj. Saznavanje stvarne (materijalne) istine uočavanjem činjeničnog stanja onakvog kakvo ono u stvari postoji.
Princip humanosti – dva aspekta: prvi aspekt znači da zaštitna funkcija krivičnog prava

mora biti humanistički orijentisana, tj. da se štite osnovna prava čovjeka; drugi aspekt podrazumijeva da u odnosu na učinioca krivičnog djela krivično pravo i krivične sankcije treba da budu, koliko je to moguće, humane.

- Princip ravnopravnosti – Osumnjičeni/Optuženi i tužilac u krivičnom postupku.

6. SUDSKA PRAKSA U VEZI S KRIVIČNIM DJELOM LAKE TJELESNE POVREDE

Zakonom o obligacionim odnosima³⁹, kao materijalnim propisom propisana je naknada štete u slučaju tjelesne povrede ili narušenja zdravlja

Član 195

„(1) Ko drugome nanese tjelesnu povredu ili mu naruši zdravlje, dužan je naknaditi mu troškove oko liječenja i druge potrebne troškove s tim u vezi, kao i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja.

(2) Ako povrijeđeni zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rad gubi zaradu, ili su mu potrebe trajno povećane, ili su mogućnosti njegovog daljnjeg razvijanja i napredovanja uništene ili smanjene, odgovorno lice dužno je plaćati povrijeđenom određenu novčanu rentu, kao naknadu za tu štetu.

Sudska praksa

Oštećeni ima pravo na naknadu troškova pojačane ishrane u toku liječenja, ako su bili potrebni. Iz obrazloženja: "Sporno je pitanje u ovoj revizijskoj fazi postupka, da li tužiteljici pristoji pravo tražiti naknadu štete s osnove pojačane ishrane koju je koristila kroz vrijeme od šest mjeseci od dana zadobivenih povreda (4. X.1 987. g.) za koje odgovara tužena zajednica osiguranja. U smislu odredbe iz člana 195 stava 1 Zakona o obaveznim odnosima - u daljnjem tekstu: ZOO, onaj ko drugome nanese tjelesnu povredu ili mu naruši zdravlje, dužan mu je naknaditi troškove liječenja kao i druge potrebne troškove. Dakle, i troškove pojačane ishrane koji nastaju u toku liječenja, ako su potrebni. (Vs RH, Rev. 3089/90, OD 30. 4. 1991. – Izbor odluka 1993 – 121 2.)

Oštećeniku pripada pravo na naknadu troškova koje je imao njegov bračni drug posjećujući ga u bolnici. (Vs H, Rev. 1789/88, od 2. 3. 1989. – Psp 44 – 108.)

³⁹Zakon o obligacionim odnosima SFRJ (Službeni list SFRJ, brojevi 29/78,39/85,45/89)

Oštećeni ima pravo da traži naknadu štete u visini opravdanih troškova prouzrokovanih time što ga je njegov bračni drug posjećivao u bolnici gdje se liječio zbog tjelesne povrede prouzrokovane protivpravnom radnjom, ako nije oborena logična pretpostavka da su učinjeni iz zajedničke imovine. (Vs BiH, Rev. 167/86, od 11. 6. 1986. – Bilten Vs BiH 4/86 – 50.)

Naknada materijalne štete s naslova troškova prijevoza oštećenika za vrijeme liječenja naknađuje se u nominalnom iznosu tih troškova u vrijeme kad su načinjeni (član 394 ZOO). (Vs H, Rev. 2816/87, od 14. 9. 1988. - Psp 46, str. 87).

Kod utvrđivanja visine naknade štete zbog gubitka zarade (plate) uzima se u obzir i okolnost gdje oštećenik nakon povrede zadovoljava redovne životne potrebe i da li ostvaruje uštede zbog nižih troškova života. Iz obrazloženja: Prema utvrđenju nižestupanijskih sudova pravomoćnom presudom od 9. 7. 1990. godine tuženik je obavezan da isplaćuje tužitelju naknadu štete zbog izgubljene zarade prouzrokovane povredom u saobraćajnoj nezgodi, mjesečno po DEM (u dinarskoj protuvrijednosti) počev od 1. 3. 1986. godine. Tužitelj je podnio zahtjev da se renta utvrđena navedenom presudom poveća pozivajući se na promjenu okolnosti u pogledu visine zarade koju bi mogao ostvariti da zbog posljedica povrede nije nastupila invalidnost. Nižestupanijski sudovi su na osnovu utvrđenja o visini mirovine koju tužitelj ostvaruje u SR Njemačkoj i obračuna plate za mjesec oktobar 1990. godine za radnika, koji je radio na istim poslovima kao i tužitelj u SR Njemačkoj, zaključili da su se izmijenile okolnosti koje su bitne za povećanje rente te da ona ubuduće predstavlja razliku između plate ovog radnika (..... DEM) i penzije tužitelja (..... DEM) umanjenu za 20 % srazmjerno udjelu tužitelja u odgovornosti za saobraćajnu nezgodu, pa tako mjesečnu rentu utvrđenu presudom Ps – 134/90, povisili sa 580,09 na iznos od DEM. Tuženi međutim osnovano ukazuje da pri utvrđivanju naknade štete zbog izgubljene zarade sudovi nisu cijenili jesu li se bitno izmijenile okolnosti od značaja da se renta poveća, a posebno visina mirovine koju tužitelj ostvaruje, kao i okolnost da tužitelj ne živi u inostranstvu, da boravi u selu S. općina L., da tu zadovoljava sve svoje potrebe, a ukazao je i na to da podaci o visini zarade jednog radnika i samo za jedan mjesec nisu dovoljni za pouzdan zaključak o tome da bi i tužitelj da nije povrijeđen, na privremenom radu u SR Njemačkoj, ostvario platu u navedenoj visini, te da nisu pravilno primijenili odredbe člana 196 ZOO. Kod utvrđivanja visine naknade štete izgubljene zarade (plate) ne smije se, naime, polaze i od pravila izraženog u članu 190 ZOO, zanemariti gdje oštećenik, nakon povrede za koju štetnik odnosno njegov osiguravač odgovara, zadovoljava redovne životne potrebe (svoje i porodice), te koliko uštedu ostvaruje zbog nižih troškova života u sredini u

kojoj realizuje sredstva penzije koju prima u stranim sredstvima plaćanja. (Vs FBiH, Rev. 119/99, od 17. 6. 1999. – Bilten Vs FBiH 2/99 – 51.)

Kada je prestanak rada zbog invaliditeta dijelom posljedica štetne radnje, a dijelom bolesti oštećenog, onda štetnik odgovara za puni obim štete zbog izgubljenog dohotka (član 195 Zakona o obligacionim odnosima). Iz obrazloženja: Prvostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo, kada je tuženog obavezao da tužiocu naknadi materijalnu štetu – izgubljenu zaradu prouzrokovanu odlaskom u invalidsku penziju, jer iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da je invalidnost i penzionisanje dijelom posljedica bolesti (40 %), a dijelom tjelesnog oštećenja zadobijenog u saobraćajnom udesu od 8. 10. 1990. godine (član 195 ZOO). Naime, kada je invaliditet i penzionisanje dijelom posljedica bolesti, a dijelom posljedica protivpravne radnje (tjelesna povreda), kod utvrđenja obima naknade materijalne štete zbog gubitka radne sposobnosti, uzima se da je šteta isključiva posljedica zadobivene povrede. Ovo zbog toga da nije bilo povrede, procenat nesposobnosti uzrokovan bolešću, ne bi imao za posledicu odlazak u invalidsku penziju. Tužitelju je nastala šteta danom penzionisanja, jer je tek tim momentom počeo trpiti štetu u visini razlike između invalidske penzije i ličnog dohotka, koji bi ostvarivao na svom radnom mjestu da nije penzionisan. (Ks u Sarajevu – Bilten sp KsS 3/1999, str. 22.)

Oštećenik ima pravo na naknadu štete zbog gubitka zarade bez obzira na to da li bi je ostvario u radnom odnosu ili izvan njega. Iz obrazloženja: "Predmet tužbena zahtjeva i usvojena tužbena zahtjeva je visina novčane naknade materijalne štete, a koja proizilazi iz nemogućnosti rada izvan redovnog radnog odnosa zbog posljedica zadobivenih povreda i zbog toga gubitka - daljnjeg - u zaradi. Oba nižestupanjska suda prihvatila su postojanje takve štete utvrđenjem da je tužitelj prije nastanka nesreće na poslu ostvarivao i dopunsku zaradu radom u slobodne neradne dane i dane vikenda u građevinskom poslu, kao i u radne dane nakon prestanka redovnog rada kod tuženika. Odredbama čl. 195 Zakona o obveznim odnosima propisano je da materijalnu štetu u slučaju tjelesne povrede ili narušenja zdravlja, a na koju novčanu naknadu ima pravo oštećena osoba, čini "i zarada izgubljena zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja". Prema takvoj odredbi proizilazi da zarada oštećene osobe nije propisom ograničena samo na određenu vrstu zarade, niti bilo koji drugi posebni propis ograničava oštećenu osobu u pravu na naknadu štete zbog gubitka bilo koje zarade koju je ranije ostvarivala, a koju zbog oštećenja odnosno nanošenja tjelesne povrede više nije mogla ostvarivati. Svaka zarada koju je tužitelj ostvarivao ili mogao ostvariti, a zbog nesreće na poslu nije ostvarivao, predmet je gubitka u njegovoj imovini odnosno predstavlja pravnu osnovu za naknadu štete u smislu

odredbe čl. 195 st. 1 Zakona o obveznim odnosima." (Vs RH, Rev. 2841/93, od 12. 1. 1994. i Rev. 2232/92, od 13. 7. 1993. – Izbor odluka 2/1995 – 44/82.)

U slučaju kada se krivični postupak završi presudom kojom se optužba odbija okrivljeni ima pravo na naknadu štete zbog izgubljene zarade samo za vrijeme za koje je bio zadržan u pritvoru, a ne za cijelo vrijeme vođenja krivičnog postupka, osim u slučaju kada je šteta posljedica nezakonitog ili nepravilnog rada suda. (Vs BiH, Rev. 164/86, od 30. 6. 1986. – Bilten Vs BiH 1/87 – 32.)

Pojam "zarada", koju je dužan naknaditi štetnik obuhvata i dio "dnevnic" pod pretpostavkom da, prema okolnostima slučaja, oštećeni gubitkom "dnevnic" trpi manjak u imovini. Iz obrazloženja: Tužilac je u vrijeme povređivanja obavljao rad na terenu van Sarajeva, gdje ima prebivalište. Budu i da nema porodicu, s dnevnicom koju je dobivao za rad na terenu, kako on navodi, štedio je lični dohodak u pogledu izdataka na hranu koje bi imao da nije bio na terenskom radu. Dakle, tužilac tvrdi da je usljed povređivanja, gube i mogu nost da radi na terenu, pretrpio manjak u svojoj imovini (član 155 Zakona o obligacionim odnosima) pa zbog toga traži da mu se dosudi naknada štete u skladu s članom 195 stavom 2 Zakona o obligacionim odnosima. Pogrešno je gledište da se gubitkom dnevnica - nikad ne trpi gubitak u imovini, jer da su dnevnice nadoknada za povećane izdatke. Naprotiv, mora se u svakom konkretnom slučaju ocijeniti da li je gubitkom dnevnica kao posljedice štetne radnje, uslijedio manjak u imovini oštećenog. Ovo posebno važi za lica koja nemaju porodicu, pa sa dnevnica pokrивaju troškove ishrane koji bi inače opterećivali lični dohodak. (Vs BiH, Rev. 496/90, od 21. 3. 1991. - Bilten Vs BiH 2/91 – 68.) Majka oštećenog mladb. djeteta, nema pravo na naknadu štete s naslova razlike između plate i naknade koju je primala za vrijeme bolovanja korištenog zbog ozljeđivanja djeteta. Iz obrazloženja: "Što se tiče revizije tuženog valja napomenuti da su nižestupanjski sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo dosuđuju i rentu drugotužiteljici (majci i zakonskoj zastupnici mladb. prvotužitelja) koja nije pretrpjela ozljede, te razliku plate i naknade umjesto plate za vrijeme bolovanja, pa je ovaj sud na osnovu čl. 395 st. 1 ZPP presude nižestupanjskih sudova u tom dijelu preinačio na način da je drugotužiteljicu odbio s tim dijelom tužbenog zahtjeva kao i sa zahtjevom za naknadu imovinske štete po osnovu razlike između plate koju bi primila i naknade umjesto plate zbog bolovanja. Na ovo drugotužiteljica, kao majka nema pravo." (Vs RH, Rev. 2097/99, od 14. 10. 1999. – Izbor odluka 1/2000 – 62/45.)

Oštećeni kome je zbog tjelesne povrede ograničena radna sposobnost ima pravo na naknadu štete zbog izgubljene zarade samo ako je zbog te okolnosti sa zakašnjenjem zasnovao radni odnos. (Vs BiH, Rev. 641/86 od 18. 6. 1987. – ZIPS, broj 493; Bilten Vs BiH 4/87 – 40.)

Za naknadu štete zbog nanošenja lakih tjelesnim povreda podnosi se tužba za osudu na činidbu (kondemnatorna) kojom se obavezuje tuženi da tužitelju nadoknadi štetu i to: za materijalnu štetu i nematerijalnu štetu zbog psihičkih bolova uzrokovanih umanjenjem opšte životne aktivnosti, zbog fizičkih bolova i zbog straha.

Obilježje bića krivičnog djela laka tjelesna povreda

Obilježje bića krivičnog djela laka tjelesna povreda se ogleda u stepenu ugrožavanja zaštićenog dobra (čovjek).

Ugrožavanje može biti izvršeno nanošenjem povrede ili oštećenjem zdravlja napadnutog.

Dakle, bitan element koji utiče kako na sankciju prilikom izvršenja ovog krivičnog djela jeste da li je učinjen prema nekom s namjerom, da li je počinitelj krivičnog djela vezan za oštećenog bračni drug, roditelj ili dijete te da li je ovo djelo učinjeno u stanju jake razdraženosti ili strah.

7. ZAKLJUČAK

Tužba je parnična radnja kojom se daje impuls za vođenje parnice. Tužba se može definisati u materijalnom i formalnom smislu.

Tužba u materijalnom smislu je inicijalna parnična radnja tužioca koja sadrži određeni zahtjev za presudu. Tužba u formalnom smislu definiše se kao pismeno u kome je sadržana tužbena parnična radnja.

Tužba ima svoje obligatorne i fakultativne elemente. Prema zakonu o parničnom postupku RS, tužba mora da sadrži:

1. Osnov za nadležnost suda - tužilac se poziva na određenu zakonsku odredbu na osnovu koje se utvrđuje nadležnost konkretnog suda, pri čemu je bitno navesti i činjenice koje dovode do primjene te zakonske odredbe.
2. Tužbeni zahtjev – najvažniji dio tužbe u kojem tužilac formuliše svoj prijedlog o tome kako dispozitiv presude treba da glasi.
3. Činjenice na kojim tužilac zasniva tužbeni zahtjev – čine ih pravno relevantne činjenice iz kojih proizilazi pravna posljedica koja se tužbom traži.
4. Dokazi – njima se utvrđuje istinitost činjeničnih navoda iznesenih u tužbi
5. Vrijednost spora – predstavlja osnov za određivanje sudske takse, za obračunavanje troškova zastupanja od strane advokata, utvrđivanje vrste parničnog postupka, te prava na podnošenje revizije.
6. Pravni osnov – fakultativni element tužbe, čine ga pravni propisi pod koje treba svesti činjenice, sud nije vezan za pravni osnov naveden u tužbi.

S obzirom na sadržaj pravne zaštite koja se njima traži, tužbe se u građanskom procesnom pravu dijele na kondemnatorne, kojima se traži da se tuženom izrekne zapovijest da se na određeni način ponaša (da nešto da, učini, ne učini, propusti ili trpi) i da tako ispuni dugovanu činidbu; deklarativne, kojima se traži da sud utvrdi postojanje ili nepostojanje nekog prava ili pravnog

odnosa, ili istinitost ili neistinitost neke isprave; i konstitutivne, kojima se od suda traži da on svojom odlukom promijeni postojeći građanskopravni odnos.

Podizanje tužbe je stranačka parnična radnja kojom se pokreće parnični postupak. Tužba je podignuta kada je podnesena sudu.

8. LITERATURA

1) KNJIGE I ČLANCI

1. Aleksandar Markičević, Pravni vodič, Priručnik za sve sudske postupke, Šid, 1981.
2. Bogdanka Dabić Jovičić, Modul 2 Građanska oblast, Sarajevo 2009.
3. Boris Kandare; Jozo Čizmić, Priručnik iz građanskog parničnog procesnog prava, Mostar 1996.
4. Borivoje Poznić, Građansko procesno pravo, Beograd 1980.
5. B. Kosić, Naknada nematerijalne štete zbog unakaženosti, Vještak, br. 4/01
6. Gordana Stanković, Građansko procesno pravo, Niš, 2007.
7. I. Crnić, Oblici nematerijalne štete, Naša zakonitost, br. 10/86
8. I. Kaladić, Pravična novčana naknada za strah, njezini oblici i kriteriji za njeno odmjeravanje, Pravo i porezi, br. 9/02.
9. M. Počuča, Naknada nematerijalne štete za pretrpljeni strah u pravu Republike Srbije, u Izmena Zakona o parničnom postupku, naknada štete i osiguranje, Zlatibor, 2008.
10. Milorad Živanović, Tužba za utvrđenje u parničnom postupku, Banja Luka, 1991.
11. Obrad Stanojević, Rimsko pravo, Srpsko Sarajevo, 2000.
12. Petar Novoselec, Igor Bojanić, Opći dio kaznenog prava, četvrto, izmijenjeno izdanje, Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet, Zagreb, 2013.
13. Samuel Kamhi, Građanski sudski postupak, Sarajevo, 1961.
14. Siniša Triva, Građansko procesno pravo, Zagreb, 1972.
15. Pravna enciklopedija, IŠKRO, Savremena administracija, Beograd, 1979.

2) ZAKONI

1. Krivični zakon Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 33/13)
2. Ustav Bosne i Hercegovine. Sarajevo, OHR, Office of the High Representative
3. Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 28/18)
4. Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 49/09)
5. Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 33/13)
6. Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 64/17)
7. Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 94/16)
8. Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj 53/03)
9. Zakon o parničnom postupku Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 28/13)
10. Zaključak broj 8, Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, br. 1/87

9. PRILOG

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BiH

Broj: T 18 000000 19 T

Dana, 4. 4. 2019. godine

OSNOVNOM SUDU BRČKO DISTRIKTA BiH

Na osnovu člana 226 stava 1 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH, p o d i ž e m

O P T U Ź N I C U

Protiv:

Lakija Lakića, sina Pavla i majke Stoje rođene Anđić, rođenog 15. 5. 1965. godine u Brčkom, nastanjenog u Gornjem Rahiću, JMBG 150596577777, po nacionalnosti Srbin, državljanin RS – BiH, nezaposlen, završenih osam razreda OŠ, lošeg imovnog stanja, neosuđivan, ne vodi se drugi postupak, na slobodi,

što je:

1. Dana 4. 4. 2019. godine oko 7.20 sati u Brčkom, a u prolazu kod zelene pijace, iz čista mira napao Ahmu Ahmića, kojom prilikom mu je zatvorenom pesnicom zadao više udaraca u glavu a kad je Ahmo Ahmi
2. pao na pod, nastavio da udara nogama čime je Ahmi Ahmić nanio lake tjelesne povrede u vidu podliva ispod desnog oka, oguljotina kože.

Dakle, drugog lako tjelesno povrijedio i ugrozio sigurnost nekog lica, **čime bi** počinio krivično djelo - lake tjelesne povrede iz člana 175 stava 1 Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH.

P R E D L A Ź E M

1. Da se zakaže glavni pretres na koji da se pozovu:

- Tužilac Brčko distrikta BiH,

- Osumnjičeni Laki Lakić, preko naznačene adrese.

2. Da se pozove i u svojstvu svjedoka sasluša:

- Oštećeni Ahmo Ahmić iz Gornjeg Rahića,
- svjedok Stanislav Sofranović.

3. Da se pozove i sasluša vještak medicinske struke dr. Nebojša Mraović.

4. Da se izvrši uvid i predoči:

- Nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke,
- Izvještaj o tjelesnoj povredi ZU „Dr Sneža“ Ugljevik od 17. 12. 2015. godine,
- RTG nalaz – Opšta bolnica „Sveti Vračevi“ Bijeljina pod brojem 5253,
- Izvještaj o specijalističkom pregledu JZU Bolnica „Sveti Vračevi“ Bijeljina od 22. 12. 2015. godine,
- Izvještaj o specijalističkom pregledu maksilofacijalnog hirurga od 22. 12. 2015. godine,
- CD sa snimkom događaja,
- Izvod iz KE,
- Troškovnik.

REZULTAT ISTRAGE

Rezultati sprovedene istrage nesumnjivo pokazuju da postoji osnovana sumnja da je Zoran Despotović počinio krivično djelo lake tjelesne povrede iz člana 155 stava 1 KZRS i krivično djelo ugrožavanje sigurnosti iz člana 169 stava 1 istog zakona, a što potvrđuju kako izjava svjedoka oštećenog tako i očevidaca, kao i materijalni dokazi.

S obzirom na sve navedeno smatramo ovu optužnicu opravdanom i na Zakonu zasnovanom, te predlažemo da Sudija za prethodno saslušanje optužnicu potvrdi.

DOKAZI KOJI POTKREPLJUJU NAVODE OPTUŽNICE

- Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Lakija Lakića sačinjen 4. 4. 2019. u prostorijama Brčko,
- Nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke,
- Izvještaj o tjelesnoj povredi.

Tužilac

Nakon podizanja optužnice, Osnovni sud Brčko distrikta BiH, ispituje osnovanost i istu potvrđuje.

Nakon potvrđivanja optužnice, oštećeni Ahmo Ahmić u krivičnom postupku može podnijeti imovinskopravni zahtjev za ostvarivanje prava na naknadu štete u krivičnom postupku.

Iako bi sud u krivičnom postupku mogao da možda i završi postupak naknade štete u većini predmeta, oštećeni bude upućen na parnicu radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva, odnosno radi ostvarivanja prava na naknadu štete.

U parničnom postupku za naknadu štete sud nije vezan presudom koju je donio krivični sud ali ako je u krivičnom postupku optuženi oglašen krivim, presuda u krivičnom postupku se može koristiti kao dokaz u parničnom postupku.

Dakle, oštećeni prije okončanja krivičnog postupka može da pokrene parnični postupak radi naknade štete.

Uzročna povezanost između štetne radnje i štete

Za postojanje odgovornosti nekog lica za naknadu štete potrebno je, da postoji i uzročna veza između štetnikove radnje i nastale štete, odnosno da je šteta posljedica radnje ili propuštanja

štetnika. Štetnikova radnja prema nastaloj šteti odnosi se kao uzrok prema posljedici. Takva veza između radnje i štete, definiše se kao uzročna veza između štetne radnje i posljedice te radnje, koja se manifestuje u vidu štete.

Oštećeni će činjeničnim opisom i dokazima u tužbi da dokaže osnovanost postavljenog tužbenog zahtjeva kao i visinu nastale štete.

Ukoliko se parnični postupak okonča prije krivičnog a optuženi u međuvremenu izvršio, u krivičnom postupku sud može primijeniti odredbe koje se odnose na ublažavanje kazne, te kao olakšavajuću⁴⁰ okolnost cijeniti što je u roku izmirio naknadu štete.

⁴⁰Krivični zakon Brčko distrikta bih član 50.

